

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra žurnalistiky

**Práce zahraničního zpravodaje v odlišném kulturním,
sociálním či právním systému**

Foreign correspondent's work in a different cultural, social or legal system

Bakalářská diplomová práce

Autor: Petr Vodsedálek

Vedoucí práce: Ing. David Macháček

Olomouc 2012

Čestné prohlášení:

Tímto prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci na téma „Práce zahraničního zpravodaje v odlišném kulturním, sociálním či právním systému“ vypracoval samostatně a s použitím pramenů a literatury uvedených v práci. Práce bez příloh má 87 670 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 14. prosince 2010

.....

Poděkování:

Děkuji Ing. Davidu Macháčkovi za patronát, který nad mou prací převzal. Děkuji Evě Hrnčířové a Jonathanu M. Ledgardovi za poskytnutý čas a zajímavé odpovědi.

ABSTRAKT

Tento text se zabývá problematikou zahraničního zpravodajství. Snaží se nalézt obecnou charakterizaci požadavků kladených na výkon práce zahraničního zpravodaje. Nároky kladené na zahraniční zpravodaje jednotlivými mediálními institucemi, Česká televize, Thomson Reuters a British Broadcasting Corporation, jsou vztaženy k mediálnímu vývoji příslušných demografických území. Na základě zformulovaných profesních norem a kodexů jsou představeny konkrétní požadavky jednotlivých mediálních institucí na práci zahraničního zpravodaje. Tento teoretický rámec je doplněn dvěma rozhovory s novináři, kteří v současné době pracují jako zahraniční zpravodajové. Eva Hrnčířová poskytla reflexi práce v Bruselu pro Českou televizi a Jonathan M. Ledgard, zpravodaj The Economist pro východní Afriku, zhodnotil vývoj zahraničního zpravodajství v posledních 30 letech. Závěr konfrontuje teoretické požadavky a praktické poznatky zahraničních zpravodajů, které jsou dosti odlišné. Teoretikové a mediální instituce zdůrazňují dodržování etických a pracovních kodexů a technickou zdatnost, zatímco profesionálové hovoří o empatii, talentu a znalosti daného prostředí.

ABSTRACT

This paper examines the problematic questions of foreign correspondence. Seeking to find general characterization of the demands laid on the execution of foreign correspondents work. The demands of particular media institutions, Czech television, Thomson Reuters and British Broadcasting Corporation, are looked upon from the perspective of the media development of several demographic locations. On the basis of formulated professional standards and codes of conduct, the particular demands of each of the media institution are presented. This theoretical frame is followed by two interviews with journalists who are currently working as foreign correspondents. Eva Hrnčířová reflects on the work in Brussels for Czech TV and Jonathan M. Ledgard, the Economist's foreign correspondent for eastern Africa, evaluates the development of foreign correspondence in last 30 years. The conclusion puts in contrast the theoretical demands and the practical knowledge of foreign correspondents which are quite different. Theorists and media institutions emphasize the value of codes of conduct, ethical codes and journalistic professionalism, while the professionals talk about empathy, talent and knowledge of the environment.

KLÍČOVÁ SLOVA

Zahraniční zpravodajství – zahraniční zpravodaj – Reuters - BBC – Česká televize – zpravodajství – zahraniční zprávy – vývoj médií – novinářské hodnoty – diverzita médií - profesní kvalifikace

KEYWORDS

Foreign correspondency – foreign correspondent – Reuters – BBC – Czech TV – news – foreign reporting – code of conduct – professional qualification – media development – journalistic values

1. Obsah

1. Obsah.....	5
2. Úvod.....	6
3. Metodika a cíle práce.....	8
4. Teoretická část.....	10
4.1. Historický diskurs vývoje zahraničního zpravodajství.....	10
4.2. Spojené státy americké a vývoj zahraniční zpravodajství.....	10
4.3. Reuters.....	13
4.4. Vývoj Evropského mediální prostoru.....	15
4.5. BBC a vznik veřejnoprávní zpravodajské sítě.....	17
4.6. Rozvoj mediálního prostředí na českém území.....	20
4.7. ČT a rozvoj televizního vysílání.....	22
4.8. Zahraniční zpravodajství ČT.....	25
4.9. Charakteristické požadavky na zahraniční zpravodaje.....	25
4.10. Kritika zahraničního zpravodajství.....	27
5. Praktická část.....	30
5.1. Rozhovory a praktická východiska.....	30
5.2. Rozhovor s Evou Hrnčířovou.....	31
5.3. Rozhovor s Jonathanem M. Ledgardem.....	35
5.4. Trénink zahraničního zpravodaje.....	41
6. Závěr.....	43
7. Zdroje.....	45
7.1. Literatura.....	45
7.2. Elektronické zdroje.....	45
7.3. Ostatní dokumenty.....	46
8. Seznam příloh.....	48
8.1.1. Původní znění rozhovoru s Jonathanem M. Ledgardem.....	48
8.1.2. Evaluační report z televizního natáčení v Tanzanii.....	52

2. Úvod

Původní zahraniční zpravodajství je výsledkem práce velmi úzké skupiny novinářů, na jejichž práci a kvalifikaci jsou kladeny velmi specifické nároky. Zahraniční zpravodajové tvoří novinářskou menšinu skoro v každé mediální organizaci, která zprostředkovává recipientům původní zahraniční zpravodajství. Způsob jejich práce se značně odlišuje od zavedených norem v domácích redakcích, a zároveň je výkon jejich povolání vnímán značně zkresleně pod vlivem zastaralých stereotypů, které jsou pouze projekcí charakteristiky konkrétních osobností, jež se objevily během historického a profesionálního vývoje způsobu zpravování o zahraničních událostech a o samotné práci zahraničních zpravodajů toho vypovídají jen velmi málo.

Proto bylo autorovou hlavní motivací při zpracování tématu, zasadit profesionální vývoj novinářského postu zahraničního zpravodaje do historického kontextu vývoje mediálního prostředí a médií samotných, vygenerovat obecné předpoklady pro výkon této práce a zkonkretizovat pracovní proces uplatňovaný zahraničními zpravodaji při výkonu této práce. Diverzita kulturního či sociálního prostředí a odlišnost právních norem legislativního systému představují hlavní aspekty, se kterými se zahraniční zpravodajové musí vypořádat, a kterým musí přizpůsobit pracovní proces tvorby mediálního sdělení. Tyto odlišnosti totiž determinují nejen požadovanou profesní kvalifikaci novináře a jeho budoucí vztah s domovskou redakcí, ale také každodenní práci, která bude probíhat za podmínek stanovených daným státem. Cílem práce zjednodušeně řečeno je odpovědět na otázku: Jaká je obecná charakterizace požadavků na práci zahraničního zpravodaje? Kdy teoretická část vychází ze sebrané literatury a tvoří konstrukci obecných informací a charakteristik, které jsou konfrontovány s praktickými poznatky novinářů, kteří pracují či pracovali jako zahraniční zpravodajové. Historický vývoj mediálního prostředí je vztažen a popsán na trojici rozdílných demografických území (Spojené státy americké, Evropa a Česká republika) a faktografická část přiřazuje ke každému ze zmíněných prostředí mediální organizaci (Thomson Reuters, British Broadcasting Corporation a Česká televize), která se dlouhodobě věnuje produkci původního zahraničního zpravodajství, a jejíž působení na mediálním trhu souvisí s historickým vývojem daného prostředí.

Zahraniční zpravodajství jako specifická novinářská disciplína je českými akademiky přehlížena a doposud bylo publikováno jen minimum teoretických statí, které by se primárně

věnovali práci zahraničních zpravodajů. Zahraniční mediální teoretikové se při zpracovávání tématu zahraničního zpravodajství nejvíce věnují fenoménu dezinformace a falešného obrazu země, který zahraniční zpravodajové při produkci zpráv vytváří (Clarke 2003), (Kelly a Nawawy 2001), (Ibrahim 2003) nebo (Nossek 2004). Vývoj a profesionalizace práce zahraničního zpravodaje je nejčastěji reflektována americkými teoretiky a přirozeně vztažena na americká média a občany Spojených států vykonávající tuto činnost (Hamilton 2009), (Wu 2007), (Choi 2009) a (Willnat a Weaver 2003).

Praktickou část práce reprezentuje dvojice rozhovorů se současnými zahraničními zpravodaji, která dotváří a konfrontuje vytvořený teoretický rámec. V závěru vytvoří praktické poznatky novinářů spolu s teoretickým rámcem výsledný profil popisující práci zahraničního zpravodaje. Závěrečná část práce je věnována vlastním poznatkům autora, který v rámci projektu *East4South* prošel školením pro zahraniční zpravodaje, jež bylo organizováno akademií při *Deutsche Welle* a následně měl možnost získat profesní zkušenosti a vyzkoušet si práci na podobné pozici při dočasném pobytu ve východní Africe.

3. Metodika a cíle práce

Práce si klade za cíl vyzorovat a popsat rozdíly v přístupu a práci zahraničního zpravodaje v jednotlivých mediálních institucích, jejichž vývoj a produkce jsou zasazeny do historického vývoje konkrétních demografických území. Soukromá zpravodajská agentura *Thomson Reuters*, ačkoliv její počátky souvisí s Velkou Británií, dnes se pohybuje většina jejího kapitálu na amerických burzách, je vztažena do kontextu vývoje amerického mediálního trhu. *British Broadcasting Corporation* (dále jen BBC), britské médium veřejné služby, se vyvíjelo v rámci evropského mediálního trhu a značně ovlivnilo jeho růst. Rozvoj *České televize* (dříve *Československé televize*) byl zpomalen informačně nesvobodným prostředím, v němž setrvala většinu doby její existence. Mediální instituce byly vybrány tak, aby reprezentovaly tři hlavní typy masmédií, tisk, rozhlasové a televizní vysílání¹, kdy termín masmédií odkazuje k „*organizovaným prostředkům komunikování, jež je otevřené, děje se na dálku, dostává se v krátkém čase k mnoha lidem*“ (McQuail 2005: 4). *Česká televize* a *BBC* jsou zástupci veřejnoprávních médií, čímž se rozumí „*...médiá ustanovená zákonem k tomu, aby výrobou a vysíláním rozhlasových či televizních pořadů poskytovala službu veřejnosti.*“ (Jiráková a Köpplová 2009: 162). *Thomson Reuters*, je soukromá zpravodajská agentura, jež prodává informace jako komoditu na mezinárodním mediálním trhu.

Mediální sdělení charakterizované jako zahraniční zpravodajství, tím se rozumí mediální výsledek práce zahraničního zpravodaje² je ne zcela typickým příkladem zprávy jako žurnalistického druhu, neboť narušuje schéma atributů zpravodajských hodnot popsaných v roce 1922 Walterem Lippmannem a později rozšířených Johanem Galtungem a Marii Ruge. Ačkoliv události ze zahraničí toto vymezené schéma narušují, prostorová a kulturní blízkost či osobní zaujetí (personifikace) očividně chybí, jsou distribuovány masmédií a stávají se z nich regulérní zprávy, které jsou zařazovány do zpravodajství. Logický paradox, který vzniká, podléhá artikulované hypotéze komplementarity, kdy chybějící atribut, v případě zpráv ze zahraničí je to kulturní blízkost tématu k cílové skupině

---

¹ Internetu jako masovému médiu není v práci věnován prostor, jelikož médium, které by primárně distribuovalo zahraniční zpravodajství na internetu, nebylo zatím podrobeno akademického výzkumu.

² Termín zahraniční zpravodaj se významově překrývá s termínem korespondent. V práci užívám oba termíny, kdy dochází ke střídání jejich užití pouze z hlediska stylistického.

recipientů a u informací bez globálního dopadu i osobní zaujetí, je nahrazen atributem se silnějším zpravodajským potenciálem (Galtung a Ruge 1965: 72).

4. Teoretická část

4.1. Historický diskurs vývoje zahraničního zpravodajství

Dějiny zahraničního zpravodajství začaly mnohem dříve, než se objevil samotný termín označující činnost, kdy dochází ke sběru a rozšíření, přenosu informace z místa konání události. Adjektivum zahraniční implikuje původ zprávy v jiném prostředí než v tom, v kterém se ocitají její příjemci. Z historické perspektivy zahraničí může označovat vedlejší geografickou oblast, odlišnou kulturu, sousední stát nebo celý kontinent. Stejně tak jako se v čase měnila percepce tohoto označení, měnily se způsoby přenosu zprávy a přirozeně i samotná podoba zprávy. Od nejprimitivnějších kultur a společností, kdy signalizace zpráv pomocí ohně probíhala na kratší vzdálenosti, přes ústní předávání informací při návratu ze zahraničí při vojenských taženích a kurýrní službu, až po etablování poštovní služby se informace šířily nekoordinovaně a individuálně (Perlmutter, Hamilton 2007: 3-6).

Zjednodušeně se dá konstatovat, že potřeba vědět, co se děje v zahraničí, rostla s technologickým vývojem a zájmy expandujících ekonomik vyspělých států. Důležitou relevanci při pohledu na import zpráv ze zahraničí má nástup telegrafu v roce 1837 a následně rok 1844, kdy byl uskutečněn první mezistátní přenos telegrafní zprávy z Washingtonu, D. C. do Baltimoru v Marylandu. Spojené státy tak stály na počátku masového šíření zpráv na velké vzdálenosti. Nově objevená vymoženost iniciovala nejen přísun zpráv, ale také zvýšila význam aktuálnosti zprávy. Zahraniční zpravodajství má svoji vlastní historickou linku uvnitř globálního vývoje médií. Stručná exkurze do historie z perspektivy velké zpravodajské agentury má za cíl přiblížit vývojové tendence specifické oblasti zpravodajství a vznik profesní typologie zahraničních zpravodajů.

4.2. Spojené státy americké a vývoj zahraničního zpravodajství

Na počátcích koloniální éry Severní Ameriky zajišťovali zahraniční zpravodajství tzv. *příležitostní novináři* (casual correspondents), kteří se rekrutovali ze skupiny častých cestovatelů a nebyli placeni. Zprávy získávali ze zahraničního tisku zemí, ve kterých se právě nacházeli a posílali je v dopisech či v doma vytištěných letácích do Ameriky skrze lodní dopravu (Hamilton 2009:459). V polovině 19. století došlo díky spuštění telegrafického přenosu informací ke zrychlení přenosu zpráv a k rozvoji jejich komerčního využití, to mělo za následek zřízení tzv. *zahraniční služby* (Foreign service), jejíž cíl byl již konkrétně artikulován na sběr informací z celého světa. Novináři pracovali individuálně a nebyli závislí

na domácí redakci. S příchodem a komerčním využitím rozhlasových vln je spojováno označení tzv. *podnikový novinář* (corporate correspondent), což znamená, že médium, pro které novinář pracoval, bylo součástí větší mediální/obchodní korporace. Novinář se začal zodpovídat domácí redakci, ztratil významnou část své nezávislosti a zprávy podléhaly ekonomickým zájmům organizace (ibidem: 460). Začlenění zahraničních zpravodajů do redakce s sebou přineslo zvýšení nákladů na získávání informací. Od 60. – 70. let 20. století, období, které bývá označováno jako vrchol amerického zahraničního zpravodajství (Hamilton 2009: 461) až do současnosti, náklady na zajištění chodu zahraniční pobočky neustále rostou a mediální organizace začínají zpochybňovat relevanci původního zahraničního zpravodajství ve vztahu k vlastním ekonomickým zájmům, jejichž cílem je vždy zisk. Ačkoliv nové technologie usnadňují přenos informací, jež se stává levnějším a efektivnějším, náklady na provoz redakce v zahraničí a plat novináře se neustále zvyšují. Podle Hamiltona se náklady na roční provoz včetně platu novináře pohybují od 250 tisíc amerických dolarů (dále jen USD) do 1 milionu USD. Finanční náročnost vede k poklesu počtu zahraničních zpravodajů jednotlivých mediálních platforem, průzkumy však poukazují i na fakt, že média poskytují stále méně prostoru zahraničnímu zpravodajství³. S ohledem na požadavky recipientů a požadavky trhu, přikládají zahraničním zprávám stále menší relevantnost. Hamilton tvrdí, že ekonomický nátlak sice urychluje proces zániku tradičních zahraničních zpráv, ale na druhou stranu inicioval další vývoj typologie zahraničních zpravodajů a jejich práce (Hamilton a Jenner 2004: 313).

Typologie zahraničních zpravodajů podle Hamiltona (Hamilton a Jenner 2004: 313), (Hamilton 2009: 466):

- Tradiční zahraniční zpravodaj (*traditional foreign correspondent*) pochází ze stejného státu jako zpravodajská organizace, která ho do zahraničí vysílá, aby zde založil či přebral lokální pobočku. Termín také může označovat novináře, který dlouhá léta

---

³ Období mezi první a druhou světovou válkou, válka ve Vietnamu a další převážně válečné konflikty, ve kterých se U.S.A. angažovaly vždy iniciovaly růst a větší zájem o zahraniční zpravodajství v minulosti, na počátku 21. století události jako teroristický útok na World Trade Center v New Yorku a války v Iráku a Afganistánu na tento jev navázaly, ale nedokázaly růst udržet. V průzkumu PEW Mezinárodního novinářského programu se 58% dotázaných editorů zahraniční rubriky vyjádřilo ve smyslu, že zvýšený zájem iniciovaný nedávnými či probíhajícími válečnými konflikty je krátkodobý a brzy se vrátí na úroveň před 11. zářím 2001 (Hamilton a Jenner 2004: 302).

působí v zahraničí jako freelancer. V očích veřejnosti jsou právě tito elitní novináři prototypem zahraničního zpravodaje.

- Zahraniční zpravodaj parašutista (*parachute foreign correspondent*) představuje levnější alternativu tradičního pojetí zahraničního zpravodaje. Je vyslán domácí redakcí do zahraničí na omezenou dobu, aby pokryl událost, která se právě děje nebo se v nejbližší době stane. Organizace, které je do zahraničí vysílají, většinou nemají zkušenosti s vlastním původním zahraničním zpravodajstvím. Parašutističtí novináři mají většinou odbornou specializaci.
- Zahraniční zahraniční zpravodaj (*foreign foreign correspondent*) většinou pochází ze země, o které referuje. Zprávy vytváří pro zahraniční zpravodajskou organizaci. Díky dobré znalosti dané země se lépe pohybuje v terénu, rychleji se orientuje a komunikuje s lokálním obyvatelstvem. Pro zahraniční média je tato alternativa levnější, než vysílání vlastních novinářů.
- Místní zahraniční zpravodaj (*local foreign correspondent*) píše o zahraničních událostech z domácí redakce. Snaží se najít spojitost a lokální význam pro místo, ze kterého o zprávě referuje nebo vytváří domácí zprávy, které mají mezinárodní význam.
- Zahraniční místní zpravodaj (*foreign local correspondent*) pracuje pro zahraniční zpravodajskou organizaci, jejíž zpravodajství je dostupné skrze satelit či internet po celém světě.
- Domácí zahraniční zpravodaj (*in-house foreign correspondent*) není zaměstnancem zpravodajské organizace, ale organizace, jejímž posláním je poskytování/prodej aktuálních a přesných zpráv a informací souvisejících s hlavním posláním firmy. Někdy vytváří původní zprávy, ale často pouze shromažďují zprávy z tradičních médií a rozšiřují je skrze vlastní distribuční kanály.
- Zahraniční zpravodaj za příplatek (*premium service foreign correspondent*) pracuje v zahraničních redakcích soukromých zpravodajských agentur a specializuje se na informace z finančního sektoru.

- Občanský zahraniční zpravodaj (*citizen foreign correspondent*) je bez novinářského vzdělání a není zaměstnancem zpravodajské organizace. Novinářem se stává tehdy, když publikuje na internetu zprávy o zahraničních událostech, většinou bezprostředně potom, co se odehrají.

4.3. Reuters

Thomson Reuters vznikla v roce 2008 sloučením dvou větších korporací Thomson Corporation a Reuters Group PLC, které společně vytvořily největší multimediální zpravodajskou agenturu na světě s jasným cílem „*poskytovat aktuální, relevantní multimediální zprávy a informační služby tištěným médiím, televizním a kabelovým sítím, radiovým stanicím a webovým serverům po celém světě.*“⁴ Samotná korporace zaměstnává více než 55 tisíc zaměstnanců ve více než 100 zemích, z toho je podle výroční zprávy z roku 2011 tři tisíce novinářů, kteří zpracovávají informace ve 20 jazycích.⁵ Jako největší zpravodajská agentura, jejíž hlavním cílem je udržet si „spornou“ objektivitu a rychlost produkce aktuálních zpráv, vytvořila detailní a obsáhlou Příručku pro novináře (Handbook of journalism), která je závazná pro všechny zaměstnané novináře a uvedeným normám podléhá veškerá produkce zpravodajství. Příručka obsahuje jak Základní zásady firmy (The Trust principles), tak etický kodex pro praktikující novináře (Standards and Values). Tzv. 10 nezbytností Reuters novináře (10 Absolute of Reuters Journalism)⁶ říká:

Vždy měj přesnost za posvátnou

Vždy oprav chybu veřejně.

Vždy usiluj o vyváženost a nezájatost.

Vždy nahlas vedoucímu střet zájmů.

Vždy respektuj výsadní informace.

---

⁴ Dostupné z <http://thomsonreuters.com/about/>. Citováno dne 10. 3. 2012

⁵ Thomson Reuters Fact Book 2011. Dostupné z http://media.corporate-ir.net/Media_files/IROL/76/76540/factbook/IR_FactBook2011.pdf. Citováno dne 10. 4. 2012.

⁶ Handbook of Journalism. Dostupné z http://handbook.reuters.com/index.php/Main_Page. Citováno dne 10. 4. 2012.

Vždy ochraňuj své zdroje.

Vždy uchraň zprávu od vlastního názoru.

Nikdy si nevymýšlej a vyhni se plagiátorství.

Nikdy neupravuj fotku nebo video za hranicemi požadavků běžné úpravy.

Nikdy zprávy nekupuj a nikdy neber úplatek.

Těchto deset zásad však představuje pouze základní rámec, podle kterého jsou novináři povinni se řídit. Příručka samotná obsahuje detailní popis práce s informacemi a jejich následném zpracování do mediální formy, stejně jako výčet slov a frází, které nesmí být použity. Dodržování stanovených norem Reuters je častým tématem kritických esejí (Silverman 2001). Prokázané porušení vlastního etického kodexu je pro Reuters velice citlivým tématem, a pokud se tak stane, okamžitě reaguje, ať již podle výše zmíněných nezbytností novinářské práce, chybu okamžitě a veřejně napraví, nebo s jedincem nerespektující tyto normy rozváže pracovní poměr. Zpravodajské know-how firmy představuje a představovalo základní pilíř úspěšnosti agentury a navyšujících se zisků. Proto je pochopitelná existence publikace popisující základní pracovní procesy a rigidní etický kodex, který byl inspirací, vzhledem ke dvoustetleté historii agentury a prokázané účinnosti, pro mnohá další média. Reuters tedy vytváří vlastní soubor pravidel a norem, které jasně formulují profesionální požadavky na novináře, v případě kontextu této práce na zahraniční zpravodaje, kteří tvoří většinu zaměstnanců na novinářských pozicích.

Kromě specifické pracovní kázně a postupů na profesionální novináře Reuters podobně jako další zpravodajská agentury (Associated Press, Agence France-Presse či Česká tisková kancelář) pořádají vzdělávací kurzy pro začínající mladé novináře nebo nabízejí pracovní placené stáže, které často slouží jako iniciační proces k budoucímu zaměstnání v agentuře. Během stáže dochází k osvojení know-how agentury a implementaci profesních požadavků, které mohou být na základě uvedených *Nezbytností Reuters novináře* jednoduše formulovány jako: být přesný, nezaujatý, loajální vůči agentuře; přicházet s původním zpravodajstvím a zůstat neúplatný. Agentura si tak přímo vychovává novináře, kteří jsou po absolvování stáže schopni nastoupit do agentury bez nutnosti dlouhodobějšího školení.

Zpravodajská agentura Reuters byla zařazena do kontextu vývoje zahraničního zpravodajství na území Severní Ameriky přesto, že její počátky jsou spojeny s Velkou

Británií, kde Paul Julius Reuter založil v roce 1851 první zpravodajskou kancelář a odkud začal využívat telegrafní spojení mezi Londýnem a Paříží jako zpravodajský kanál přenosu informací.⁷ V roce 1870 začala expanze agentury na území Ameriky a o 60 let později Reuters vydává své první noviny v Kanadě. Během 19. a 20. století už soukromá firma Reuters Limited (dále jen Ltd.) zakládá další pobočky po celém světě a konečně v roce 1978 přichází restrukturalizace firmy s přesunem ředitelství do Toronta. Z Reuters se stává International Thomson Organisation Ltd., jedna z firem iniciujících vznik korporace Thomson Reuters v roce 2008.⁸ Aktivní účast Thomson Reuters na kanadské a americké burze, stejně jako fakt, že 63%⁹ zisku firmy přichází z U.S.A, jasně poukazují na relevantnost geografického začlenění agentury do severoamerického sektoru. Je však nutno dodat, že v roce 2011 zisk z prodeje agenturního zpravodajství tvořil pouze 0,3 miliardy USD, zatímco celkový roční zisk firmy byl vyčíslen na 12,9 miliardy USD.¹⁰ Přes fakt, že zisk z prodeje multimediálních informací tvoří pouze 1% z celkového zisku korporace, Thomson Reuters patří mezi zásadní tvůrce agendy zahraničního zpravodajství a následně i tvůrce obecných profesních požadavků na novináře. Korporace Thomson Reuters ke konci roku 2011 zaměstnávala 3 000 novinářů na 200 pobočkách, 600 fotografů s roční distribucí 540 tisíc fotek a byla provozovatelem serveru reuters.com s 30 milionovou měsíční návštěvností.¹¹

4.4. Vývoj Evropského mediální prostoru

Vznik a vývoj žurnalistiky v Evropě lze diskutabilně zasadit do několika historických období, jelikož sběr a přenos/šíření informací jako takový probíhal pravděpodobně již v primitivních společnostech. Když pomíneme nepsané zpravodajství, neřízený přenos a nemechanizovanou distribuci informací, dějiny žurnalistiky můžeme datovat stejně jako vznik novin, tedy do poloviny 15. století, období po rozšíření knihtisku (Köpplová a Köppl 1989). V průběhu dějin evropských států sledujeme, vývoj zprávy jako takové, tzn. jejího obsahu a formy, stejně jako změnu v požadavcích na osobu tvůrce zprávy, tedy novináře. Přes

---

⁷ http://thomsonreuters.com/about/company_history/

⁸ http://thomsonreuters.com/about/company_history/

⁹ Thomson Reuters Fact Book 2011. Dostupné z http://media.corporate-ir.net/Media_files/IROL/76/76540/factbook/IR_FactBook2011.pdf. Citováno dne 10. 4. 2012.

¹⁰ Handbook of Journalism. Dostupné z http://handbook.reuters.com/index.php/Main_Page. Citováno dne 10. 4. 2012.

¹¹ Thomson Reuters Fact Book 2011. Dostupné z http://media.corporate-ir.net/Media_files/IROL/76/76540/factbook/IR_FactBook2011.pdf. Citováno dne 10. 4. 2012.

jednorázové tisky o přírodních neštěstích, válečných taženích a zámořských objevech, které se vžily pod pojmem *neue zeitung* a jejichž hlavními atributy byla atraktivnost témat a komerční, tedy ekonomický potenciál, se vyvinulo psané zpravodajství, tzv. *korespondence* (ibidem 11-17). Korespondenční služba byla organizovaná úzkými skupinami posílů a informace začala být vnímána jako druh zboží. Tato změna ve vnímání hodnoty informace zapříčinila vznik povolání, jehož hlavní náplní bylo psaní korespondence a přenos informací, a také center shromažďování a výměny těchto informací. „*prostřednictvím Vídně bylo možné získat zprávy z Balkánu. Augsburg si udržoval předstih informací z Itálie, Švýcarska, jižního Německa a prostřednictvím Benátek i v informacích o orientálních zemích*“ (ibidem 19). Profesionalizace povolání vykonávaného za výplatu je patrná z dalšího úryvku, který popisuje najímání spolehlivého korespondenta z Říma: „*Johan Poli, vyniká nad ostatními...jde o muže, který má dobrý úsudek, neuchyluje se k psaní nedůležitých trivialit, ale informuje pouze o věcech, které se patří sluchu knížat...je velmi pečlivý a sám nosí svoje zprávy na poštu..., aby tak vyloučil možnost, že jeho informace někdo v Římě opíše*“ (ibidem 20). Z uvedeného textu je patrné, že se ustálil i jakýsi soubor charakteristik, který byl u korespondenta žádoucí. Být rychlý, referovat o relevantních událostech a omezit riziko rozšíření informace, před tím, než se dostane k příjemci. Korespondence se nadále rozvíjela a s kolonizací Ameriky, nabyly zprávy ze zahraničí další zpravodajskou hodnotu. Již nešlo pouze o atraktivitu informace z neznámého prostředí, kuriozitu, ale zpráva referující o událostech v Novém světě získala mocenskou a politickou relevantnost pro kolonizující evropské státy (ibidem).

Geografická izolovanost a série cenzurních opatření zbrzdila vývoj žurnalistiky v Anglii a „*nic nenasvědčovalo tomu, že se právě zde má postupně ustavit model tiskového působení, které se na dlouhou dobu stane vzorem a příkladem pro řadu západoevropských zemí*“ (ibidem 44). Doba zakládání zpravodajských týdeníků změnila pozici zahraničního zpravodajství, pravidelný přínos informací o dění na domácí politické scéně se stal pro čtenáře mnohem atraktivnějším. To způsobilo ustálení pozice politického zpravodaje, jehož funkci během 18. a 19. století vykonávalo mnoho prominentních britských spisovatelů. S rozvojem politického dialogu na stránkách tištěných periodik, rostla i vnitřní struktura jednotlivých periodik a díky zvyšujícímu počtu čtenářů i jejich síla. Výborným příkladem jsou *The Times*, jež „*vydávaly na tehdejší dobu obrovské sumy na rozšiřování a provoz sítě vlastních korespondentů a kontaktů v zahraničí a na přepravu jejich informací...Během prvních desetiletí 19. století se proměnily v dokonalý list nastupující průmyslové éry*

s nejdokonalejším a nejrozsáhlejším zpravodajstvím z domova i ciziny...a s politickým vlivem, který nutil vládu Velké Británie brát ohled na obsah denního vydání“ (ibidem 183). Prominentní postavení na trhu umožnilo The Times další rozvoj, začali vysílat vlastní zpravodaje do válečných konfliktů. Váleční reportéři navíc přicházeli s vlastním vybavením na bojiště a při sledování události aktivně spolupracovali s vojenskými veliteli. Mediální trh ovládal konkurenční boj a největší význam se kladl na co nejrychlejší doručení zprávy do redakce. Snaze o rychlý přenos zpráv ze zahraničí napomohlo rozšířené užívání telegrafu, jež také zapříčinilo zefektivnění struktury psané zprávy. „Nový žurnalistický styl...vyžadoval především tzv. summary lead – úvodní shrnutí, které v několika větách shrnovalo a předkládalo základní informace zprávy.... Nový způsob psaní vyžadoval, aby rozvíjení tématu vycházelo z faktů řazených od nejdůležitějšího k podřadnému“ (ibidem 297). Vzniká tedy žurnalistická praxe, používaná médii dodnes. Přínos se počítal nejen v ušetřených pencích, telegrafní spojení, skrze které probíhal přenos zpráv, nebylo levnou záležitostí, ale také v efektivitě pozdějšího zpracování zprávy v redakci, kdy zprávu strukturovanou podle obrácené pyramidy, mohl editor krátit, aniž by změnil význam či narušil informační hodnotu zprávy.

4.5. BBC a vznik veřejnoprávní zpravodajské sítě

Další důležité vývojové stádium evoluce mediálního prostředí nastalo s rádiovým vysíláním. Již na počátku 20. století se objevily pokusy o přenos zvukové zprávy skrze elektromagnetické vlny, ale teprve v druhém desetiletí se rozhlas dočkal komerčního a masového využití. V roce 1922 byla ve Velké Británii šesti telekomunikačními společnostmi založena organizace, která ještě téhož roku spustila komerční vysílání pod názvem *British Broadcasting Company Limited*. Během prvních let existence bojovala organizace za nezávislost a politickou neangažovanost. V roce 1927 získala společnost po transformaci na *British Broadcasting Corporation* (dále jen BBC) status nezávislého veřejného média a díky zřizovací královské listině tzv. *Royal Charter* se již nezodpovídalo parlamentu. O 9 let později spustila BBC televizní vysílání, v roce 1948 pak začalo vysílat první pravidelnou zpravodajskou relaci. Největší rozvoj televizního vysílání nastal během 50. let, kdy se začaly na obrazovkách objevovat přenosy ze zahraničí, od roku 1954 se začalo vysílat každodenní zpravodajská relace, která shrnovala dění z domova i ze světa. 60. léta 20. století přinesla barevné vysílání a další dekáda se zaměřila především na vývoj vlastní dramatické tvorby. V roce 1981 zaregistrovala BBC jednu z doposud největších sledovaností,

svatbu Prince Charlese a Lady Diany Spencer sledovalo 750 milionů diváku v 74 zemích světa. Během 90. let začaly nejprve rozhlasové a později i televizní kanály BBC vysílat digitálně, v roce 1997 byl spuštěn 24hodinový zpravodajský kanál. Počátek milénia je spojený především s rozšiřováním digitálních služeb a přístupů k vlastnímu obsahu na internetu, bbc.co.uk během prvního desetiletí permanentně rostlo a vykazuje měsíční návštěvnost okolo 3,6 miliardy uživatelů.¹²

BBC podle české terminologie funguje ve Velké Británii jako médium veřejné služby, jehož příjmy plynou z vybraných koncesionářských poplatků. Služby korporace BBC mají značný přesah do zahraničí. Již v roce 1938 spustila rádiové vysílání v arabštině, prvním neanglickým vysílacím jazykem, v současné době BBC vysílá a nabízí mediální obsah ve 32 světových jazycích. Speciální divize BBC World Service, který je součástí většího celku Global News Division, a provozuje mezinárodní rozhlasové vysílání v angličtině, je dokonce financován britskou vládou, která má rozhodovací právo při volbě jazyka, ve kterém bude rádiové vysílání spuštěno, ale pozbývá tohoto práva v rozhodování o stavbě programového vysílání, jež zcela podléhá kontrole BBC. V roce 2010 přinesl BBC World Service reportáže o valečném konfliktu v Afganistanu, povodních v Pákistánu, havárii tankeru a úniku ropy v mexickém zálivu, zemětřesení v Japonsku nebo o nadcházejícím Arabském jaru v zemích severní Afriky. Ke konci roku 2010 zaměstnávala divize s ročními výdaji 287 milionů britských liber (dále jen GBP) přes 2 000 zaměstnanců. Zpravodajský kanál vysílající v angličtině si naladilo přibližně 160 milionů posluchačů týdně. BBC je tak mediální korporací s největším globálním publikem na světě.¹³ Ačkoliv BBC neposkytuje detailní informace o zaměstnancích pracujících mimo Velkou Británii, podle dostupných informací zaměstnává přes 200 zahraničních zpravodajů, kteří pracují v lokálních redakcích po celém světě.¹⁴ S celkovým počtem zaměstnanců celé korporace BBC přesahující 20 300 osob, bylo nezbytné formulovat firemní strategii a metodologii práce, tedy ustanovit nejen etický kodex, ale také soubor norem upravujících konkrétní proces sběru informací a distribuce mediálních výstupů skrze provozované mediální kanály.

Novinářskou práci v tomto případě upravují a dirigují tzv. *redakční směrnice*

---

¹² <http://www.bbc.co.uk/historyofthebbc/>

¹³ BBC World Service annual review 2010/11. Dostupné z http://downloads.bbc.co.uk/worldservice/annual_review/bbc_world_service_annual_review_2010_11.pdf. Citováno 10. 4. 2012.

¹⁴ BBC Annual report 2010/11. Dostupné z <http://www.bbc.co.uk/annualreport/exec/overview/index.shtml>. Citováno 12. 4. 2012.

(Editorial Guidelines), které vycházejí a podřizují se zřizovací královské listině, která obecné funkce BBC stanovuje takto: *podpora státní příslušnosti a občanské společnosti, propagace vzdělání a vzdělávání, povzbuzování kreativity a kulturní znamenitosti, reprezentace Velké Británie, jejích národů, regionů a komunit, výměna informací mezi Velkou Británií a zbytkem světa a podpora dalších cílů jako seznamování veřejnosti s novými komunikačními technologiemi a službami a přechodu k digitálnímu vysílání*.¹⁵ Samotné směrnice stanovují redakční hodnoty, kterými se všichni zaměstnanci musí řídit, a které upravují následující kategorie: *důvěra, pravda a přesnost, nezaujatost, redakční integrita a nezávislost, úhona a urážka, služba veřejnému zájmu, spravedlivost, soukromí, děti, transparentnost a zodpovědnost*.¹⁶ Tyto kategorie detailně popisují postup, který musí být dodržen všemi mediálními producenty (*content producer*),¹⁷ kteří pro BBC pracují. BBC na rozdíl od Thomson Reuters jasně nespecifikuje nezbytnosti novináře jednotně, v několika bodech, ale implementovala je do komplexní příručky formulující *know-how* korporace s odkazy na konkrétní fáze tvorby mediálního obsahu. Novináři pracující pro BBC mají povinnost se s příručkou seznámit a řídit se jí. Podobně jako Thomson Reuters i BBC zřídila spolu *Oxford University Press* tréninkové centrum pro začínající novináře, BBC College of Journalism. Škola pro novináře byla založena v roce 2006 s cílem koordinovat a dohlížet na trénink novinářů a zahraničních zpravodajů pracujících pro BBC po celém světě, v roce 2007 byla na interní firemní síti spuštěna stránka, která distribuovala materiály pro školené novináře a později byla stránka zpřístupněna předplatitelům, plátcům koncesionářských poplatků ve Velké Británii. BBC tak nejen zjednodušila a zlevnila školící program, na který vynakládala nemalé finanční prostředky z rozpočtu, ale také zefektivnila proces vzdělávání lokálních novinářů, z jejichž řad si podle stanovených strategických cílů na rozšiřování etnické různorodosti a genderové vyváženosti zaměstnanců vybírá kandidáty na zahraniční zpravodaje. BBC jako médium veřejné služby primárně nevykazuje zisk z distribuce zpravodajství. Celá korporace pracuje s ročním přebytkem ve výši 483 milionů GBP, ale divize Global News, která vytváří majoritní část obsahu zahraničního zpravodajství,

---

¹⁵ Editorial Guidelines. Dostupné z <http://www.bbc.co.uk/guidelines/editorialguidelines/>. Citováno 12. 4. 2012.

¹⁶ ibidem

¹⁷ Termínem content producer se rozumí jakákoliv osoba, vytvářející mediální obsah pro veřejnou distribuci.

vykazuje dlouhodobě finanční ztrátu, v roce 2010 činil rozdíl mezi příjmy a výdaji 16,9 milionů GPD.¹⁸

4.6. Rozvoj mediálního prostředí na českém území

Zatímco u předešlých popsaných mediálních organizací šlo o historický vývoj a profesionalizaci pracovníků médií z perspektivy průkopníků v daném odvětví, kdy kontext západní kultury a užitý anglický jazyk nastavovaly směr, kterým se ubírala další média po celém světě. Vývojové tendence mediálního prostředí na území Čech, Moravy a Slezska se utvářely v omezeném prostoru s mnohem menším dosahem, počtem recipientů a minimálním přesahem do zahraničí. Na rozdíl od Thomson Reuters a BBC, které ve 20. století naplno rozvíjely jejich zpravodajský potenciál a využívaly nabytou nezávislost, česká média musela po roce 1948 pracovat pod dohledem státní ideologie, kdy struktura domácího respektive zahraničního zpravodajství byla omezována podle stranických preferencí.

Tištěná média se začala objevovat na českém území záhy po rozšíření knihtisku, většinou ve formě latinských příruček, kronik či rozličných překladů bible. Česky psané dokumenty se objevovaly zřídka, několik vydání česky psaných novin se zachovalo, ale mezi německy a latinsky psanými dokumenty tvořili menšinu. Podobný jazykový přístup přetrvával i v následujících dvou stoletích, kdy funkce žurnalistiky plnily kroniky a cestopisy a rozvoj česky psaných dokumentů včetně literatury se zastavil. Zprávy ze zahraničí pronikaly na česká území skrze poštovní komunikační kanály. Počátek 18. století se pojí s pravidelným vydáváním prvních českých novin, které začal tisknout Karel František Rosenmüller, a jenž obsahovaly většinou zprávy z habsburské říše. Rozvoj novinového průmyslu přišel až s koncem století, kdy účastníci národního obrození spatřovali v novinách možnost šíření nejen vlastních názorů, ale také možnost vzdělávat širší veřejnost. *Krameriussy c. k. vlastenecké noviny*, které vycházely v nákladu 1500 výtisků, pravidelně nabízely zahraniční zpravodajství, většinou přejaté z německých novin a „domácí zpravodajství zajišťoval okruh dopisovatelů z Prahy, měst v Čechách a na Moravě i ze Slovenska“ (Bednařík, Jirák a Köpplová 2011: 74). Po zpřísnění cenzury došlo k omezení zahraničního zpravodajství a humanistické tendence se promítly do časopisecké produkce, která zpracovávala hlavně národní a jazyková témata spolu s literární tvorbou. Rok 1848 a průmyslová revoluce přinesly nejen změny ve

---

¹⁸ BBC World Service Antal review. Dostupné z http://downloads.bbc.co.uk/worldservice/annual_review/bbc_world_service_annual_review_2010_11.pdf. Citováno 14. 2. 2012.

společnosti, ale také v přístupu k periodickému tisku, kdy po zrušení cenzury „*se v českých zemích projeví na novinovém trhu dva nové jevy: za prvé se díky deregulaci v novinách objevila politická témata v dosud nevídané míře, za druhé bylo zakládáno velké množství periodických nepravidelně vycházejících časopisů...*“ (ibidem 99). Díky prudkému rozvoji tištěných médií se ustanovila elitářská skupina významných novinářů, kteří pracovali pro tisk s neskrývaným politickým názorem, a jenž byli často perzekuováni. Z jejich řad se postupem času etablovala skupina politicky angažovaných novinářů, kteří na konci 19. století, v čase konjunktury rozšíření spektra politických periodik, mohly pracovat beze strachu z persekuce. V době kdy vydávání tištěného periodika bylo vnímáno jako podnikatelská aktivita a docházelo k profesionalizaci práce na jednotlivých postech v redakcích, objevila se snaha o „*intelektualizaci žurnalistiky a reflexi chování médií. Začali s tím...tzv. realisté, kteří žurnalistiku pojímali jako výraz kvality a úrovně veřejného života...Za požadavek moderní žurnalistiky prohlásili věcnost argumentace a ověřování faktů a dispozice novinářů k odbornějšímu vhledu do témat*“ (ibidem 138). Zajímavá je poznámka autorů, že tyto požadavky na kvalitu žurnalistiky, přišly v období, před první světovou válkou, kdy ve společnosti sílily protiněmecké a protižidovské nálady.

Se vznikem samostatného státu je založena Československá tisková kancelář (dále jen ČTK), zpravodajská agentura, jejímž cílem bylo zásobovat státní aparát informacemi z domova a ze zahraničí. Zahraniční zpravodajství zajišťovaly zpravodajské agentury, s nimiž měla ČTK uzavřené dohody o výměně informací, spolu s vlastní sítí zahraničních zpravodajů, kteří „*působili v Paříži, Berlíně, Londýně, Curychu, Bělehradě, Sofii a Římě. Zároveň zpravodajská agentura spolupracovala s dopisovateli z Vídně, Záhřebu, Bukurešti, Lublaně, Drážďan, Mnichova, Milána, Varšavy, Moskvy a Oděsy*“ (ibidem 175). Z výčtu míst, ze kterých byla ČTK schopna získávat původní informace, je patrné, že agentura dosahovala zpravodajského pokrytí většiny Evropy a počet zahraničních zpravodajů byl nejvyšší v její historii¹⁹. Agentura jako první ze státních/polostátních mediálních institucí na českém území začala zakládat regionální pobočky v regionech, z nichž většina funguje a zásobuje ČTK lokálními informacemi dodnes. Jelikož ČTK poskytovala informace státním orgánům zdarma, na počátku existence se často potýkala s nedostatkem financí. Tyto nedostatky byly hrazeny ze státního rozpočtu. ČTK fungovala až do roku 1993, kdy bylo legislativně upraveno její odtržení od státu, jako veřejnoprávní tisková agentura, která byla během 20. století zcela ve

---

¹⁹ V současné době podle slov šéfredaktora Holubce zaměstnává agentura 3 vlastní zahraniční zpravodaje.

vleku historických událostí a státní ideologie.

Jako další státní médium se na českém mediálním trhu ustanovil rozhlas, ačkoliv počátky rádiového vysílání byly v rukou soukromých společníků a stanice vysílala pod názvem *Radiojournal*. V roce 1925 byla rozhlasová společnost ovládnuta státem, který získal 51% vlastnický podíl. Státní kapitál zaručil tolik potřebný kapitál na rozvoj fungování rozhlasu, jeho zázemí a distribuční sítě. V roce 1923 bylo evidováno 47 platících koncesionářů, o 10 let později poslouchalo *Radiojournal* přes 500 tisíc posluchačů (Bednařík, Jirák a Köpplová 2011: 179). Jako primární poskytovatel zpravodajství figurovala ČTK, kdy rozhlasový hlasatel přečetl zprávy bez jakékoliv úpravy, po roce 1925 se přístup změnil a objevily se první pokusy o reportážní styl. Během dalších deseti let spolu se zvyšujícím se zájmem o vysílání se rozšiřoval i počet spolupracovníků a rozhlas získal postavení nejen hudebního a zpravodajského média, ale také kulturního a vzdělávacího. Rozvoj byl přirozeně utlumen během protektorátu, kdy docházelo nejen k profesním čistkám, ale také k úpravě vysílacího programu a jazykové struktury vysílání. Po válce začala snaha o opětovnou stabilizaci státních médií, kterou ovšem předcházela očista od kolaborujících zaměstnanců, a ačkoliv byl rozvoj rozhlasu zpomalen, už v roce 1945 se vysílalo vlastní původní zpravodajství pod názvem *Rozhlasové noviny*. Určitá zpravodajská nezávislost netrvala dlouho. Během poválečných let byli do vedoucích pozic dosazováni sympatizanti a příslušníci Komunistické strany Československa (dále jen KSČ) a nezávislost byla nadobro ztracena s vítězstvím komunistů v roce 1948, tehdy začala permanentní kontrola a manipulace s informacemi, které šly do vysílání. Vysílání, teď již Československého rozhlasu, se stalo nástrojem propagandy, jež lehce polevila během 60. let a vyvrcholila v roce 1968, ale jinak trvala až do roku 1989, kdy přišel politický převrat. Funkci stranicky nezávislého a informačně nezaujatého zpravodajství zastávala některá zahraniční rozhlasová média, jež vysílala česky. „*BBC, Hlas Ameriky a Rádio svobodná Evropa...nabízely informace o politickém, hospodářském a kulturním dění v zahraničí, které se v Československu v oficiálních médiích neobjevovaly či objevovaly pouze ve zkreslené podobě*“ (Bednařík, Jirák a Köpplová 2011: 351).

4.7. ČT a rozvoj televizního vysílání

Televizní vysílání začalo v Československu se zpožděním, a ačkoliv první televizní aparatura a experimenty se objevovaly již v roce 1935, válka a implementace stranické ideologie proces technologického rozvoje značně zpomalily, veřejné televizní vysílání bylo

tedy oficiálně zahájeno až 1. května 1953. Z počátku bylo vysílání nepravidelné a vysílalo se jen několik hodin týdně, především kvůli nedostatečnému technickému a profesnímu vybavení. Nicméně o rok později bylo vysílání prohlášeno za pravidelné a byl zaveden poplatek pro recipienty televizního signálu. V Československu byl implementován model „běžný v poválečné Evropě: státní monopol finančně podporovaný výběrem koncesionářských poplatků od domácností za využívání funkčního přijímače“ (Bednařík, Jirák a Köpplová 2011: 272). Jenže jak bylo uvedeno výše, technické zázemí bylo nedostatečné, televize neměla vlastní nahrávací zařízení, takže pořady z vlastní produkce musela vysílat živě, do roku 1956 neměla vlastní zpravodajskou relaci a přebírala rozhlasové zpravodajství Československého rozhlasu přirozeně bez obrazu. Na straně recipientů docházelo k nedostatku financí k pořízení televizního přijímače a navíc vysílání mohli přijímat jen obyvatelé Prahy respektive ti v dosahu vysílače. Nicméně v roce 1959, kdy byla oficiálně zřízena samostatná Československá televize a vysílalo se z ostravského i bratislavského studia, narostl počet koncesionářů na 518 tisíc²⁰ (Bednařík, Jirák a Köpplová 2011: 351). Televize se ustálila na československé mediální scéně a začala rozvíjet a rozšiřovat programovou nabídku. Začali se objevovat původní zpravodajské relace a pravidelné vysílání se prodloužilo na sedm dní v týdnu. S rozšířením možností a dosahu vysílání, došlo i k začlenění televize do evropského mediálního kontextu, se svobodou tvorby přišla i snaha komentovat soudobé problémy a ve vysílání se objevilo několik kritických reportáží. Nicméně iniciativa neměla dlouhého trvání, protože televize byla pod permanentní kontrolou státu. Státní dohled si uvědomovali sami zaměstnanci, jejichž pokus o vymanění se z dosahu stranické moci, vyústil na počátku roku 1968 k požadavku o programovou a ekonomickou samostatnost, která by nebyla podmíněna dohledem ústředního výboru KSČ, jak tomu bylo doposud.

Jelikož rok 1968 přinesl celospolečenské uvolnění, odrazilo se to i na produkci Československé televize, která do vysílání začala zařazovat tzv. trezorové filmy a dokumenty a spustila produkci nových zpravodajských a publicistických pořadů. Proces vyvrcholil zastavením cenzury v březnu téhož roku. Částečně vydobytá nezávislost však neměla dlouhého trvání a byla násilně přerušena příchodem vojsk Varšavské smlouvy, kdy Československá televize dokázala odolat bezprostřednímu přerušování vysílání a několik následujících srpnových dní vysílala z provizorních podmínek. Následovala však restrukturalizace zaměstnanců televize a dosazení představitelů ústředního výboru KSČ do

---

²⁰ V roce 1954 byl 3 833 platících koncesionářů, v roce 1959 to bylo již 518 987.

vedoucích pozic. Novináři, kteří se podíleli na vysílání v roce 1968, byli shledáni nedostatečně loajálními a byli propuštěni nebo vyškrtnuti ze strany. Na jejich místa, však z důvodu zachování bezproblémového chodu televize, byli dosazeni lidé bez stranických prohrěšků. Nastala normalizace a média veřejné služby, jež byly pod kontrolou nově vzniklého *Federálního úřadu pro tisk a informace*, se staly prostředkem implementace stranické ideologie a ovlivňování obyvatelstva. V této době represe nezávislého zpravodajství, se rozvíjela hlavně původní televizní dramatická tvorba, která je spojena především se seriálovou produkcí.

V roce 1970 začalo vysílání druhého programu československé televize a o pět let později začaly oba programy vysílat barevně. Počet koncesionářů se pohyboval kolem 4 milionů (Bednařík, Jirák a Köpplová 2011: 345). Na konci 80. let docházelo k pomalému uvolňování od vlivu stranické ideologie a během převratu v roce 1989 přinášela Československá televize, po nátlaku vlastních zaměstnanců, zpravodajství o shromážděních a demonstracích v Praze na Václavském náměstí. Po pádu komunistického režimu bylo potřeba obnovit demokratizaci médií, ustanovit jejich strukturu a eliminovat vliv státních orgánů na programovou skladbu Československého rozhlasu a Československé televize. *„takže ze státních médií vznikla rozhodnutím zákonodárců média veřejné služby...a současně se uvolnily kmitočty pro potenciální soukromé vysílatele“*

(Bednařík, Jirák a Köpplová 2011: 377). Se vznikem samostatného českého státu byla ustanovena Česká televize, která zpravovala tři televizní kanály ČT1, ČT2 a ČT3. V roce 1995 byl schválen zákon ustanovující koncesionářské poplatky ve výši 50 korun a byl přijat dokument Kodex a Strategie České televize, který během následujících let prodělal řadu změn. Na příchod internetu a digitalizaci médií musela reagovat Česká televize spolu s tradičními médii, která si uvědomila, že *„bez přítomnosti v internetu jim hrozí neviditelnost“* (Bednařík, Jirák a Köpplová 2011: 380) a odliv diváků, což by v rámci tržní ekonomiky a mediálního trhu, který je ovládán reklamou, znamenalo pokles příjmů.²¹ ČT spustila v květnu 2004 zpravodajský kanál ČT24 a v únoru 2006 sportovní kanál ČT4, od roku 2008 vysílá digitálně a do konce roku 2012 má naplánováno opustit frekvence analogového vysílání.

---

²¹ Do listopadu 2011 získávala ČT část ročního zisku z prodeje reklamního času. Omezení vysílání reklamy na televizních kanálech a webu ČT je upraveno zákonem č. [302/2011](#) Sb., který vešel v platnost 14. 10. 2011.

4.8. Zahraniční zpravodajství ČT

Původní zahraniční zpravodajství reprezentuje základní složku vysílací skladby veřejnoprávní televize. Povinnost zakládat síť vlastních domácích a zahraničních zpravodajů je dokonce ukotvena v Článku II. dokumentu Statut ČT, který formuluje požadavky na fungování televize veřejné služby. Od roku 2005 vedení české televize začalo zveřejňovat dokumenty, týkající se produkce zahraničního zpravodajství a práce jednotlivých zahraničních zpravodajů, jako součást každoroční zprávy o činnosti ČT. Proces evaluace tvorby zahraničních zpravodajů byl iniciován nejen spuštěním 24hodinového zpravodajského kanálu, ale také potřebou zdůvodnit narůstající rozpočet, který je jedním z nejvyšších v divizi zpravodajství ČT. V roce 2008 činily roční náklady na provoz zahraničních poboček skoro 70 milionů korun. Zahraniční zpravodajství má podle výroční zprávy z roku 2005 „výjimečné postavení na českém mediálním trhu“ a „reportéři České televize přináší původní zpravodajství ze všech důležitých světových událostí.“²² V roce 2005 působilo na postu stálého zahraničního zpravodaje televize šest novinářů se středisky v Berlíně, Bratislavě, Bruselu, Moskvě, Varšavě a Washingtonu. O dva roky později se zpravodajská síť rozšířila o redakce v Pekingu, Vídni a Košicích a došlo ke zdvojení postů v Bruselu, kde fungovaly dva zpravodajské týmy. Větší počet zahraničních zpravodajů měl z médií působících na českém území pouze Český rozhlas. Širší definice zahraničního zpravodaje podle ČT zahrnuje také zvláštní zpravodaje, kteří jsou vysíláni do zahraničí „za účelem pokrývání nečekané (přírodní katastrofy, nehody, teroristické útoky apod.) nebo očekávané (volby, střídání politických garnitur) událostí.“

4.9. Charakteristické požadavky na zahraniční zpravodaje

Při vlastní evaluaci práce zaměstnanců v zahraničí se objevuje několik charakteristik, které jsou pro ČT klíčové při posuzování relevantnosti a profesní kvalifikace pro výkon zahraničního zpravodaje:

1. *Technická zdatnost.* Televize začala v roce 2008 zpracovávat audiovizuální materiál výhradně digitálně. Tato změna přinesla řadu nových postupů, které si zahraniční zpravodajové museli rychle osvojit, aby byli schopni zpracovávat materiál samostatně. Dalším technickým požadavkem byla práce se spuštěným ftp serverem, který ČT používá pro přenos natočeného materiálu ze zahraničí. Tento způsob přepravy informací zčásti nahradil

---

²² Výroční zpráva o činnosti ČT z roku 2005. Dostupná z <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/publikace/rocenky/>. Citováno 14. 1. 2012.

satelitní přenos, který byl pro televizi finančně náročný. Podle výroční zprávy z roku 2008 přenos informací skrze internet nejvíce využívala redakce ve Vídni, Pekingu, Košicích a Moskvě, v ostatních zahraničních redakcích stále převažovalo využití satelitního přenosu. Využívání internetu a jeho finanční výhodnost bylo iniciováno větším vytížením zahraničních zpravodajů, kde eskalovalo v roce 2008. Nadále se vyžadovala od zpravodajů schopnost využívat služby bGAN, která také zajišťuje přenos informací a spojení s pražskou redakcí z celého světa.

2. *Samostatnost a časová flexibilita.* Zahraniční zpravodaj musí být schopný pracovat samostatně a řídit se vlastním úsudkem, když se *pohybuje* mimo území pokrytá satelitním či internetovým signálem a nemá možnost konzultace s editorem zahraničního zpravodajství. Rozdílnost časových pásem, ve kterých se redakce nacházejí, vyžaduje precizní management času, kdy přímý vstup do vysílání může znamenat vysílání ze zahraničí v pozdních večerních hodinách. Důležitost těchto faktorů vedla ČT k vypracování souboru pravidel, která, jak se uvádí ve výroční zprávě z roku 2006, měla za úkol zajistit, „*aby zpravodajové přispívali aktuálními živými vstupy do vysílání ČT24 a zároveň měli dostatek času, aby se mohli věnovat i původním reportážím, které často zachycují i hlubší jevy a procesy ve společnostech daných zemí.*“

3. *Zkušenost a praxe.* Jedno z měřítek profesní kvalifikace, které se v požadavcích ČT objevuje nejčastěji. Při obsazení Tomáše Etzlera jako zahraničního zpravodaje v Pekingu, ČT píše, že „*jeho zkušenost s původním zahraničním zpravodajstvím, odlišným pojetím zpracování témat i cenné znalosti nejmodernějších technologií představují výrazné posílení...pro zahraniční zpravodajství...*“ Podobně se televize vyjádřila při obsazování zpravodajského postu v Košicích, kdy v osobě Ladislava Kerekeše získala „*zkušeného novináře s množstvím kontaktů.*“ Vyžadovány jsou zkušenosti nejen profesní, ale také životní, které pomáhají zpravodajům s rozhodováním a pohybem v cizím prostředí. Samotná praxe rozhodování, o zřízení zahraniční redakce a její personální obsazení, zohledňuje dlouhodobou praxi novináře v domácí redakci.

4. *Znalost jazykového a kulturního kontextu.* Schopnost domluvit se oficiálním jazykem v konkrétním zahraničním státě je velkou výhodou, která ovšem není považována za nezbytnost. V globalizovaném světě si většina zpravodajů dokáže získat a ověřit informace pouze s angličtinou, kdy v případě nutnosti využívá služeb překladatele. Eva Hrnčířová, stála zpravodajka v Bruselu, během rozhovoru přiznala, že „*francouzsky mluví hůře než anglicky,*“

ale nečiní ji to problémy, neboť většinu rozhovorů absoluuje v angličtině. Znalost lokálního jazyka navíc nezaručuje záruku bezproblémové komunikace při natáčení, protože, jak uvádí ČT, zahraniční redakce jsou zřizovány tak, „*aby z nich šlo v maximální možné míře pokrývat nejen hlavní město dané země, v němž zpravodaj sídlí, ale i bližší či vzdálenější okolí,*“ což znamená, že „*zpravodajka v Bratislavě např. pokrývá nejen nejdůležitější události na Slovensku, ale...často zpravuje také o událostech v Maďarsku, podobně jako...zpravodaj v Číně referuje nejen o dění v Pekingu, ale vedle Číny pokrývá i širší oblast jihovýchodní Asie.*“ Stejně tak je důležitá znalost kulturního kontextu dané země. ČT přišla s výhodným řešením, kdy do pozice zahraničního zpravodaje na Slovensku dosadila novináře slovenské národnosti, kteří v daném prostředí dlouhodobě pracují a žijí. V případě, Olgy Bakové a Ladislava Kerekeše, slovenských zpravodajů se změnil status zahraničního zpravodaje podle dříve popsané typologie, kdy *zahraniční zahraniční zpravodaj* nahradil typ tradičního *zahraničního zpravodaje*. Přidanou hodnotou pro ČT je, že nemusí těmto novinářům, stejně jako polskému korespondentovi, který v Polsku trvale žije se svou rodinou, platit pronájem bytu a kanceláře.²³

5. *Respekt a dodržování Kodexu České televize.* Stejně jako novináři pracující pro BBC či Thomson Reuters i zaměstnanci ČT musí dodržovat vnitřní řád mediální organizace tzv. *Kodex České televize*, který mimo jiné upravuje práci s informacemi a jejich získávání (Článek 5 Péče o informace ve zpravodajství a aktuální publicistice) a také samotnou tvorbu audiovizuálního materiálu (Článek 16 Pravidla při natáčení). Nároky kladené na novináře formuluje především odstavec 14 Článku 5, který říká: „*Redaktoři České televize si musí při vystupování ve zpravodajských a aktuálně publicistických pořadech počínat tak, aby divák nemohl rozpoznat, jaký mají na věc, o níž informují, názor.*“ A odstavec 26 Článku 16, který zní: „*Při natáčení v zahraničí je štáb české televize povinen dodržovat místní předpisy a vstříhat se jednání, které by mohlo být považováno za urážlivé vůči místním zvyklostem, náboženství či kultuře.*“

4.10. Kritika zahraničního zpravodajství

Jak již bylo zmíněno dříve, kritika práce zahraničních zpravodajů a zahraničního zpravodajství většinou zdůrazňuje sílu ideologických předsudků, které formují význam zprávy o zahraničních událostech a leckdy mohou zapříčinit vytvoření falešného obrazu

---

²³ Fakta plynou z výroční zprávy ČT z let 2005 až 2008. Výroční zprávy dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/publikace/rocniky/>.

o dané události mezi recipienty. Jakkoli se většina akademiků smířila s faktickou irelevantností požadavku na objektivitu zpravodajství, která je znemožněna už samotným redakčním výběrem zpráv, které dostanou prostor v médiích, požadavek na objektivní přístup novináře k takto neobjektivně vybrané události přetrvává. A je to právě osoba novináře, strůjce finálního mediálního sdělení, na kterou se v současné době kritika obrací.

Většina výzkumů se shoduje na tom, že osobní vývoj novináře je determinován sociálním a kulturním prostředím, ze kterého pochází a jen stěží může být potlačen. Podle Willnata a Weavera jsou to profesní normy a hodnoty uplatňované jednotlivými mediálními organizacemi, jež jsou vštěpované novinářům během profesního vzdělávání a později při výkonu práce, které mohou ovlivnit způsob, jakým novinář na událost, o níž referuje, pohlíží (Willnat a Weaver 2004: 405). Sigal přímo říká, že „proces socializace poskytuje novinářům kontext sdílených hodnot, který později formuje ten kontext, ve kterém je na události pohlíženo...“ (Sigal 1973: 3). Stejně tak podle některých teoretiků (Nossek 2004) hraje důležitou roli národní identita novináře, která může stejně jako sdílené profesní hodnoty, determinovat způsob práce novináře a ovlivnit jeho pohled na konkrétní události. Nossek pracuje s klasickými sociologickými pojmy *my* a *oni*, kdy *my* označuje národní identitu novináře a *oni* referuje k národní a geografické příslušnosti události a státu, ve kterém novinář pracuje. Kdy jeho hlavní hypotéza zní „*novinářova národní perspektiva je neoddělitelná od jeho profesních norem a úvah o zprávě*,“ což v praxi znamená, že politicko-sociální kontext a národní identita novináře zřetelně ovlivňuje jeho percepce.

Stejnou myšlenku obhajuje práce Georgice Terziho , která zkoumá přístup zahraničních zpravodajů, tzv. EU korespondentů, kteří pracují v Bruselu a píší o evropských událostech a chodu oficiálních institucí Evropské Unie. Při výzkumu důležitosti evropských zpráv pro národní média došel k názoru, že „*EU korespondent se postupně stává národním korespondentem, spíše než zahraničním korespondentem.*“ Kdy národní hledisko hraje hlavní roli při výběru událostí a následné produkci mediálního sdělení.

Dalším předmětem kritiky zahraničního zpravodajství je nízká diverzita zahraničních zpravodajů. Na problém, který řeší většinou teoretikové v kvantitativních výzkumech, upozorňují i sami novináři. V roce 2006 upozornila Mary Fitzpatrick, novinářka se smíšeným rasovým původem, na disproporci v etnické a generové skladbě zaměstnanců BBC. Odkazovala na nadvládu bílých, mužských zaměstnanců ve zpravodajských redakcích. Kdy etnická či genderová různorodost může pomoci rozšíření perspektivy novinářů a lepšímu

pochopení lokálních problémů. Fitzpatrick upozorňovala na problém, který se vyskytoval v jejím pracovním prostředí. Její postřehy, ale legitimizují výzkumy mediálního prostředí. Studie Willnata a Weavera, které se účastnilo 152 zahraničních korespondentů, mimo jiné uvádí, že 72% z nich byli muži, bílé rasy. Tato disproporce je potvrzena i během jednoho z rozhovorů obsaženého v této práci. Rozhovor s Evou Hrnčířovou naopak poukazuje na silící tendenci emancipace, která je v mediálním prostředí stále ještě předmětem kritiky, a etnické a genderové různorodosti.

5. Praktická část

5.1. Rozhovory a praktická východiska

Forma rozhovoru se jevila jako nejefektivnější příležitost pro získání praktických a faktických informací o práci zahraničního zpravodaje. Tyto informace mohly být později uvedeny do kontrastu s teoretickým rámcem popisujícím vývoj profese zahraničního zpravodaje a modifikované normy uplatňované jednotlivými mediálními institucemi při výkonu této práce.

Jako nejvhodnější žurnalistická forma a textový žánr bylo zvoleno publicistické interview (rozhovor), kdy jsou používány všechny typy otázek, tzn. alternativní, dichotomické, doplňující, otevřené a také kontrolní. Při publicistickém interview tazající navazuje na odpovědi tázaného. Interview bylo vedeno ústně a později byl vytvořen jeho přepis, který je obsahem této práce. Ani jeden z respondentů nevyžadoval práva k autorizaci textu. Vlastní rozhovor osciluje mezi dvěma modifikacemi publicistického interview a to osobním rozhovorem „s důrazem na rysy osobnosti“ (Jílek 2009: 96) a rozhovorem zjišťujícím názory dotazovaného „na aktuální událost případně jeho podíl na ní, pozadí a souvislosti“ (ibidem 96). Formulaci otázek předcházela obsáhlá rešerše na téma vývoje zahraničního zpravodajství, stejně jako využití aktuálních témat a současné problematiky. Dotazovaný neznal otázky dopředu a otázky netvořily strukturu interview, ale sloužily pouze rámcově.

Respondenti byli vybráni tak, aby bylo možné uskutečnit osobní rozhovor v dané zemi a byli seznámeni s důvodem realizovaného rozhovoru. Eva Hrnčířová v době interview působila dlouhodobě na postu stálé zahraniční zpravodajky v Bruselu a byla tak schopná částečné evaluace profesní historie na tomto postu. Zároveň jako zaměstnankyně veřejnoprávního média, České televize, jehož historie a vývoj je zčásti předmětem této práce, byla schopna reflexe příslušnosti k tomuto médiu. Jonathnan M. Ledgrad pracuje jako zahraniční zpravodaj pro různá média přes 30 let, jako britský občan, byl schopen odpovídat se znalostí historického kontextu a vlastních zkušeností s britskými médii, jejichž činnost je také předmětem teoretické části této práce.

5.2. Rozhovor s Evou Hrnčířovou

Rozhovor s Evou Hrnčířovou, stálou redaktorkou ČT v Bruselu proběhl v rušné kavárně nedaleko tzv. Evropské čtvrti u stanice metra Schuman, kde se nachází sídla Evropské Komise a Rady Evropské Unie. Sešli jsme 16. Prosince 2010.

Je možné hodnotit práci zahraničního zpravodaje, tak jak ji hodnotí ČT ve výročních zprávách, tedy počtem výstupů za rok? Je toho opravdu tak málo?

Samozřejmě, že ne. Dělat čárky, kolik toho kdo udělal je to nejjednodušší. Každá věc má úplně jiné nároky, některá reportáž se udělá během jednoho dne, a je to jako příspěvek ze dne. Pak jsou věci, na kterých můžete dělat tři dny, nebo týden, když to přeženu. Větší formáty, jako jsou Evropské události, vyžadují delší přípravu, takže dělat čárky za jednotlivé výstupy je hodně zjednodušující. Když dělám příspěvek do Objektivu, je to třeba týden práce. Nedá se to srovnávat, každý příspěvek vyžaduje jinou přípravu. V Bruselu se děje několik věcí za den, proto dělám hodně telefonů do Událostí, Komentářů, tzn. různá témata během jednoho dne, což vyžaduje znalost tématu.

Jak probíhá příprava témat?

Já každou neděli zasílám plán, kde načrtnu agendu týdne, co se bude dít. Nabízím redakci témata, která pak procházejí vnitřní selekcí. Snažím se navrhopvat ty nejdůležitější věci se vztahem k Česku. Zároveň, když zbude čas, což zrovna teď, kdy jsem tu sama, moc nezbyvá, tak nabídnu něco nadčasového (belgickou politiku, téma mimo aktuální agendu). Redakce si vybere z plánu a v pondělí se s editorem zahraniční redakce domluvíme, který to konzultuje s vedoucím vydání Událostí, co za události se za ten týden pokryje, tzn. telefonní vstupy, z čeho budou repky do Událostí. Celý plán se ale přizpůsobuje během týdne.

Podle jakých kritérií probíhá výběr událostí?

Prioritou číslo jedna jsou zprávy se vztahem k Česku. Pak přichází na řadu mainstream, tzn. událostí související s Evropskou Unií s přesahem pro Česko. Ted' například summit EU-Rusko nebo rozhodnutí o sídle informačního systému Galileo. U těchto příspěvků většinou dochází ke spolupráci s domácí redakcí, kdy já pošlu materiál z Bruselu a oni dotočí něco v Česku.

Jaké jsou rozdíly mezi prací redaktora v Bruselu a v Praze?

Televizní rutina, práce ve smyslu, jak tu reportáž udělat, jak to natočit, na co se ptát je víceméně stejné. Dalo by se říci, že práce v Praze a v Bruselu se v tomto ohledu neliší. To co je za tím, je mnohem náročnější tady, musíte pracovat v jiném socio-kulturním kontextu. Navíc v Bruselu je hodně národností, to znamená, že musíte vycítit, jak s kterým člověkem jednat. Přítomnost mnoha novinářů zdůrazňuje důležitost osobních kontaktů – mluvčí komise se nemůže sejít pouze s televizními zpravodaji. V Praze má redaktor za sebou obrovský servis, tady je zpravodaj a kameraman, nikdo jiný nic neudělá, v tomhle aspektu je práce zahraničního zpravodaje těžší.

Liší se sociální status zpravodaje v Bruselu a v Praze?

Liší se status zahraničního zpravodaje v Bruselu a v Belgii. V Bruselu je spousta novinářů, kteří se přizpůsobili zdejšímu režimu. Pokud jedu točit mimo Brusel, lidi silně rozlišují, že za nimi přijela cizí televize. Tohle by nikoho v Bruselu na Schumanu nezajímalo. Já si myslím, že postavení zpravodaje tady a v Česku je rozdílné, protože tady je „větší konkurence.“ „Větší konkurence“ neznamená přímou konkurenci, mojí konkurencí není finská televize, protože nemáme stejné diváky. Ale přece jenom je na těch tiskových konferencích spousta redakčních týmů, přes velká jména jako Financial Times a BBC až po americká média. Proto si myslím, že je tady trošku vyšší standart žurnalistiky. Mezinárodní prostředí všechny motivuje.

Případá Vám, že je novinář, především tady v Bruselu váženější než v Čechách?

Já se přiznám, že už trochu ztrácím ten český pohled na věc.

Ovlivňuje vás to při výběru událostí, které považujete za důležité? Dostala jste se někdy do rozporu s domácí redakcí, kdy z vaší perspektivy byla zpráva důležitá a z jejich české perspektivy nikoli?

Určitě. To se v případě evropských témat stává docela často. Když monitoruji ostatní média a jejich výběr zpráv, tak trochu ztrácím pojem o tom, co je ještě zajímavé pro českého diváka a co už ho nezajímá. Aktuálním příkladem je krize eurozóny, což je téma číslo jedna pro všechny velké deníky, všechny velká média o tom píšou, točí. Brusel žije krizí eurozóny. Otázkou je, jestli je to téma číslo jedna i pro Česko? Člověk tomu tady podlehne velmi jednoduše, má pocit, že je to velmi důležité, všichni kolem něj to točí, a pak si vlastně uvědomí, co je to pro nás pro Čechy.

Přichází tohle uvědomění samo?

Já se snažím mít určitou zpátečku, vždycky si vzpomenu na svoji mámu a říkám si: Žila by tímhle problémem? Zajímalo by jí to? Moje máma je vysokoškolsky vzdělaná lékařka, která žije mimo Prahu, takže si myslím, že je docela dobrým prototypem člověka. Jestli ho takhle zpráva může zajímat nebo ne? Na to zpravodaj musí myslet při zpracování zprávy. A zdůvodnit, proč je to pro něj důležitý. Pokud s tím souhlasí editor v Praze, tak to znamená, že je to důležité pro českého diváka. Na mě pak je podat ten problém tak, aby tomu rozuměl běžný divák, třeba právě jako moje máma.

Mluvíte francouzsky?

Hůř než anglicky.

Jak by podle vás měla vypadat kvalifikace zahraničního zpravodaje?

Jazyky jsou základ. Já jsem vystudovala žurnalistiku a pak západoevropské studia, což si myslím, že je ideální kombinace pro zpravodaje v Bruselu. Žurnalistika je určité řemeslo, pak je důležitý background v humanitních vědách. Důležitý je žurnalistický talent, to neznamena, že je nutné mít vystudovanou přímo žurnalistiku. Moji kolegové tady mají vystudovaná práva, filozofii. Ekonomie je dobrý obor, sociologie, psychologie je taky užitečná pro práci zpravodaje. Každopádně žurnalistika určitě není dostatečná.

Co je potřebné kromě řemeslných znalostí?

Talent. Pak také záleží na tom, pro jaké médium pracujete. Znáám novináře, kteří jsou introverti, uzavření, neprůbojní a jsou to výborní píšící novináři. Umí pracovat se zdroji, jsou schopni najít více informací na internetu. Televizní novináři jsou možná větší exhibicionisti, jsou více extrovertní. Důležité je mluvit s lidmi, být otevřený věcem kolem sebe. Musí vidět věci, které obyčejní lidé, netrénovaní lidé nevidí. Měl by umět vycítit atmosféru situace nebo prostě vědět, jak s kterým člověkem komunikovat, aby se něco dozvěděl. Dobré komunikační schopnosti, znalost psychologie.

Co si myslíte o tvrzení, že zahraniční zpravodaj zřídka reflektuje události z perspektivy cizí, tedy lišící se od lokální interpretace?

Je to krutá pravda. Napadá mě zrovna případ Belgie. Belgie nemá v podstatě již x let vládu, Vlámové a Valoni a jejich konflikt. Mě ten problém zajímá, proto se o něm snažím informovat, ale vždycky skončím u toho, že jediné, co je sdělitelné českému publiku, jakoby

z belgické perspektivy je, že se Belgie možná někdy rozpadne. Novinář ale nemůže říkat, Belgie se rozpadá, protože je na místě, mluví s lidmi a vidí, že to tak není. Popisovat českému divákovi, že se po x-té jedná o vládě, že byl po x-té jmenován nový vyjednávač, to samozřejmě nikoho v Česku nezajímá. Zpravodaj tak neustále pracuje na určité hranici simplifikace a pravdy, kdy se to musí pokoušet zjednodušit, aby to pro českého diváka bylo sdělitelné. U nás funguje paralela s rozdělením Československa, takže se dá říct, že pro nás je v podstatě to téma ještě celkem atraktivní.

Protože vím, jak to o tom mluví jiní zahraniční zpravodajové, bavíme se o tom spolu s Belgičany, se kterými spolupracujeme, tak oni se vždycky smějí a říkají: Kéž bychom rozuměli tomu, co o nás říkáte a přitom je to úplně jinak. Novinář to i určitým způsobem ví, že nepodává úplně přesný obraz situace, ale já jsem tady od toho, abych to viděla a podala českýma očima. Takže tak to asi musí být.

Je rozdíl mezi mediálním aktivistou a novinářem? Kdy mediální aktivista vyhledává témata sociálně důležitá (komerčně nezajímavá) a informuje o nich veřejnost? Je důležité/potřebné pro zahraničního zpravodaje být sociálně uvědomělý?

Já si myslím, že novinář by měl mít vyvinutý určitý smysl a cítění a předkládat témata (otázka je jaké k tomu má práva a opodstatnění), která se ve společnosti neřeší. Novinář by měl hledat témata, která jsou zajímavá. Rozdíl je i mezi přístupem zahraničního zpravodaje a domácího zpravodaje. Já když vidím, jak tady řeší určitý problém nějakým způsobem, mohu na to poukázat, což v Čechách moc neexistuje. Otázkou je, zda li získá zájem diváků?

Dá se tato problematika vztáhnout na české pojetí zpravodajství a publicistiky? Existují různé přístupy? Čemu se věnujete víc v pozici zahraničního zpravodaje?

My se snažíme držet určité hranice, pro Události by to mělo být zpravodajství. Pak existují pořady, kde si novinář může dovolit vyjádřit vlastní názor. Otázka je: Ví to divák, vnímá ten rozdíl? Řekne si, aha teď je to publicistika, a teď Hrnčířová dělá zpravodajství, to není její názor. Myslet si, že to lidi rozlišují, je podle mě utopie.

Ve zpravodajském příspěvku se snažím neříkat svůj názor, nekomentovat sdělení, to je jasné, ale už jenom výběrem tématu a lidí vyjadřujících se k tomu tématu se vzdalují objektivitě. Objektivní zpravodajství neexistuje. Objektivita začíná a končí s člověkem, který příspěvek

připravuje. Samozřejmě, že se člověk snaží být co nejobektivnější a usilovat o vyváženou zprávu, ale na začátku je novinář a způsob jakým o dané věci přemýšlí a jak téma uchopí.

Hraje v tom roli čas? Nakládá s časem zahraniční zpravodaj jinak než domácí zpravodaj?

Všechno se zrychluje. Alfou a omegou zahraniční novinářské práce je čas, stres a práce pod permanentním tlakem, což je odlišné od domácích zpravodajů. Oni nejsou permanentně na telefonu, nejsou ve stavu permanentní připravenosti. Zahraniční zpravodaj musí být připraven na to, že pokud se něco stane mimo jeho současnou pozici, musí se sebrat a jet točit někam jinam. Spousty kolegů jsou vynikající novináři, ale neumí pracovat s tím stresem. Ted' mám na něco 10 minut a musím to udělat, víc prostě nedostanu. Je to hodně o koncentraci, a o tom, co člověk zvládne vytěsnit, jestli se dokáže na práci soustředit a dotáhnout to za těch 10 minut.

Ovlivňuje médium samotné práci zahraničního novináře a žurnalistické druhy, které používá?

My (Česká Televize, Český rozhlas) jsme veřejnoprávní média, což je faktor, který ty výstupy určitým způsobem limituje. Toto nejsou média, jež by mohla pracovat s formátem glosy, fejetonu. I komentář je v audio-vizuálních médiích rozdílný od toho tištěného. Je to o tom, že papír snese něco jiného než audio-video. Tím, že se omezilo zastoupení českých médií v Bruselu, spousta zpráv nedostane prostor pro prezentaci. Na jednu stranu jsme konkurence, ale na druhou stranu je člověk rád, když se do novin dostala nějaká zpráva, která prostě nešla prezentovat v televizi. V televizi musíte mít všechno řečeno na kameru, zatímco papíroví novináři mohou pracovat s různými blízkými, diplomatickými či neznámými zdroji. Každé médium má jinou podstatu a může plnit ve společnosti jinou funkci.

5.3. Rozhovor s Jonathanem M. Ledgardem

Rozhovor s Jonathanem M. Ledgardem, stálým zahraničním zpravodajem *The Economist* pro Východní Afriku. Setkání proběhlo v kanceláři *The Economist* v keňském Nairobi 14. Února 2011 a pokračovalo několika Skype telefonáty.

Jak jste se stal zahraničním zpravodajem?

Já jsem chtěl být zahraničním zpravodajem již od dětství, ale Británie to chodilo tak, že pokud se chtěl někdo stát zahraničním zpravodajem, šel do války, nebo odešel do ciziny a

odtud posílal články do novin. Já jsem začínal s válkou v San Salvadoru, když mi bylo 21 let. Pak jsem odjel do Berlína, abych psal o pádu komunistického režimu ve východní Evropě, potom jsem psal o rumunské revoluci, a později jsem odjel psát o válce v Jugoslávii. Takže jsem do začátku byl válečným zpravodajem.

Do kterých novin jste zprávy posílal?

Psal jsem pro několikery noviny, hlavně pro národní listy The Scotsman, The Irish Times a International Herald Tribune.

S novinami jste uzavřel dohody o spolupráci před tím, než jste odjel nebo jste je kontaktoval až po příjezdu do zahraničí?

Někdy jsem se snažil uzavřít dohodu se zahraničními novinami, dřív bylo v redakcích více peněz. Ale většinou peníze, které jsem vydělal, akorát pokryly moje náklady. Někdy ani to ne.

Jak probíhala vaše komunikace s editorem?

Dříve to bylo o něco komplikovanější než dnes, bohužel jsme neměli email. Takže jsem většinou zašel do novin a řekl jim, jedu sem a sem. Pak jsem se je snažil přesvědčit, aby se mnou uzavřeli kontrakt na 8 až 10 článků, ale někdy jen řekli, pokud se objeví něco zajímavého, pošli nám to. Pak ti zaplatíme. Vždycky ale bylo nutné zajít osobně do redakce a trochu se vychválit.

Jak to chodí v současnosti? Funguje ještě tenhle systém?

Ted' pracuji pro The Economist, takže ten vztah je dost odlišný. Většinou si najdu téma a napíšu o něm. Někdy mi editor řekne, co kdyby si napsal o tomhle, ale ve většině případů jsem pánem svého osudu a všechno ostatní závisí na dohodě po emailu.

Co je to nejnütnější pro zahraničního zpravodaje? Co za člověka může tuhle práci vykonávat?

Prvním atributem, který stojí nade všemi ostatními, je zvědavost a zájem o lidi. Neustále se zajímat o lidi a věci, které ještě neznáš. Druhým důležitým atributem je schopnost mluvit s lidmi a získat od nich informaci, kterou potřebuješ a nakonec to napsat tak, aby to bylo chytré, zajímavé a důležité. Aby si mohl být zahraničním zpravodajem, musíš získat smysl pro dobrodružství a důležitost momentu. To je podle mě důležitá kvalita, když cestuješ třeba

do Somálska nebo do Sýrie, musíš zůstat duchem přítomný, aby si o tom mohl psát a užít si to. To je to, co dělám já.

Zmínil jste technologický vývoj, který změnil distribuci zpráv ze zahraničí. Pozorujete podobný vývoj i v práci samotné?

Je evidentní, že s příchodem emailu nastoupilo zrychlení v zpravodajském kruhu, nyní máme 24hodinový přístup k informacím a to totálně změnilo dynamiku zpravodajství a psaní reportáží. Možná to není tak markantní tady v Africe, ale všeobecně řečeno se koloběh zpráv zrychlil a zintenzivnil. Zvláštností zůstává, že finanční částka, která se vynakládá na zahraniční zpravodajství, totálně zkolabovala, což znamená, že kvalita zahraničního zpravodajství už není ta dobrá, jako byla před 10, 20, 30 lety. Je to velmi zvláštní fenomén v dnešním globalizovaném prostředí, kde se vědomostem a znalostem přisuzuje velká důležitost. Noviny už ale nejsou schopny zaplatit platy a výdaje na udržení tolika zahraničních zpravodajů. Když se podíváš na situaci v Africe, počet zahraničních zpravodajů se tady snížil pravděpodobně až o dvě třetiny.

Jaká je příčina tohoto fenoménu?

Kolik zpráv o Konym a jeho armádě v dnešním globalizovaném světě, kde angličtina je základním jazykem, potřebuje čtenář? Pravděpodobně už jich nepotřebuje tolik, jako kdysi. Navíc mnoho lidí není ochotno platit za informace. Pro noviny je stále velmi těžké zpoplatňovat obsah. The New York Times se o to v současnosti snaží. Bez zpoplatněného předplatného zkrátka redakce nejsou schopni zaplatit původní zahraniční zpravodajství.

Myslíte, že to souvisí s faktem, že některé noviny poskytují zahraničním zprávám stále méně prostoru?

To je také zajímavý fenomén. Mě osobně přijde, že noviny hloupnou. V Británii, lidi mnohem raději čtou o Waynu Rooney, než o Brazílii nebo Indické politice. Nejsem si ale jistý, že je to problém všech států. Polsko má velmi vysokou kvalitu zahraničního zpravodajství, ale V České Republice nastal totální kolaps zahraničního zpravodajství, a kdybych byl českým občanem, velmi by mě to znepokojovalo. Samozřejmě, že informace, které jsou zajímavé pro Čechy, nemusí být zajímavé pro Francouze nebo Brity. Ale v Africe bys těžko hledal českého zahraničního zpravodaje. Přijde mi podivné, že pokud máte tak velkou ekonomiku závislou na exportu, nemáte vlastní hlas v zahraničí a česká média neposkytují původní zahraniční reportáže.

V této situaci, ale nezbyvá médiím nic jiného než se spoléhat na zahraniční zprávy poskytované velkými mezinárodními zpravodajskými institucemi jako je Reuters nebo Associated Press.

To je právě problematické. Reuters a AP jsou velmi dobré v tom, co dělají, ale každý stát má vlastní způsob fungování a hlavní zprávy by měly být poskytována specifickými médii. Počet zahraničních zpravodajů ve světě se zhroutil. V Africe je v současné době pouze 20 procent zahraničních zpravodajů než před 10 lety. To je pro mě dost alarmující údaj.

To je dost velký paradox, když vezmeme v úvahu pohled do budoucnosti je Afrika považováno za kontinent s velkým potenciálem. Dalo by se předpokládat, že dostatek informací bude pro budoucí rozvoj nezbytný.

V tomhle případě je rozdíl mezi informací, která je inteligentní a založena na reportážích v prostoru a informací, která je prakticky jen obsahem, pouhou recyklací tiskové zprávy a nevyžaduje sběr informací v prostoru. Moje obava pramení z toho, že když budou zprávy z Afriky dostupné, peníze na jejich produkci nebudou stačit.

Když mluvíme o potřebě sbírat informace v prostoru a vidět na vlastní oči, co se kde děje. Jaké problémy nastávají nejčastěji při jejich sběru?

Jenom ty obvyklé. Nejdůležitější je najít zdroj těch informací. Pokud píšeš o chudobě, tak se musíš vydat do malé vesničky a mluvit s chudými lidmi. Pokud píšeš reportáž o daních, musíš mluvit s předsedou vlády nebo ředitelem nějaké banky. Navíc jsou novináři vystaveni mnohem více násilí a stávají se cílem organizovaných zločinců a teroristických skupin. To se netýká tolika zahraničních zpravodajů, ale především lokálních novinářů. Hodně z nich zemřelo, většina popravena. Myslím si, že žurnalistka je v současnosti mnohem více nebezpečná.

Proč si myslíte, že se novináři stávají cílenými oběťmi násilí?

Když jsem byl jako válečný zpravodaj v bývalé Jugoslávii, dělali jsme takovou hloupou věc. Vzali jsme si bílá trika a barvou jsme na ně napsali TISK, to bylo dostačující bezpečnostní opatření. Nebylo to stoprocentní, protože přeci jenom probíhala válka, ale většinou ses nestal válečným cílem. Když jsem pracoval jako korespondent terorismu pro The Economist, pak bylo jasné, že jako hlas demokratických hodnot, budu cílem pro džihadistické radikály.

To co popisujete, nevypadá jako růžová budoucnost pro zahraniční zpravodaje?

Myslím si, že je možné, že žádná růžová budoucnost nepřijde. Na druhou stranu třeba The Economist v posledních letech rapidně stoupá čtenost, což poukazuje na to, že lidi stále zajímají původní reportáže ze zahraničí a anaklitická žurnalistika. Takže si myslím, že je stále relevantní pro noviny, aby měli zahraničního zpravodaje, který zná dobře prostředí, ve kterém se pohybuje a rozumí místní kultuře a navíc dokáže rozpoznat pravou hodnotu informací. Britové mají dlouho tradici zahraničního zpravodajství, je to součást našich životů, ale také za něj už neplatí tolik jako kdysi.

Hovořil jste o potřebě znalosti daného prostředí, myslíte si, že zahraniční zpravodaj si dokáže udržet zahraniční perspektivu, pokud zůstává dlouhodobě v zahraničí?

Domnívám se, že zahraniční zpravodajství je akt hledání rovnováhy mezi především porozuměním lokální politiky a problémů a následném vyhodnocením, které z těch problémů jsou opravdu důležité pro mezinárodní publikum. Já osobně, když píšu, vždy přemýšlím o potenciálním čtenáři jako o chirurgovi někde v Chicagu, inteligentním, ale nikoli specialistovi v problematice africké politiky. Píšu pro tohoto chlápka. Nepíšu pro Spojené národy, ani pro africké politiky. Jsem zahraniční zpravodaj a píši pro všední mezinárodní publikum.

Jak se stavíte k probíhající diskuzi o nadvládě bílé mužské menšiny mezi zahraničními zpravodaji? Někteří kritikové zdůrazňují potřebu větší různorodosti zpravodajů nejlépe s původem v oblasti, ze které píší.

Ale někteří zpravodajové pochází z oblasti, kterou pokrývají. Pravděpodobně naleznete francouzského zahraničního zpravodaje ve Francii. Ale řekl bych, že to není relevantní problém. První otázka je mnohem vážnější, protože novináři předstírají, že zastupují průměrného občana. Jak říkáš, je to velká disproporce v počtu zpravodajů, kteří jsou bílí muži, prošli si internátní anglickou školou a vystudovali jednu z prestižních univerzit v Británii, například já. Ale nemyslím si, že je to správně. Doufám, že tento starý model bude postupně nahrazen dynamickými médii jako je třeba Aljazeera. Nakonec si myslím, že bílí mužští zástupci střední třídy budou muset ustoupit ženám a lidem s rozdílnou barvou pleti, kteří přicházejí z rozdílných prostředí. Myslím si, že to bude dobře, a že potřebujeme trochu více různorodosti mezi reportéry. Ale v tuto chvíli přetrvává dominance mužů, bílých mužů.

Ovlivňuje prostředí, ze kterého pocházíte vaši perspektivu, vaši práci?

Jsem si jistý, že ovlivňuje.

Myslíte si, že je to významné pro vaši práci?

Tím, už jsem si jistý méně. Navíc si myslím, že každý má nějakou nevýhodu. Když kritici tohoto systému přicházejí z nekoloniálního, možná více anarchistického prostředí, taky si sebou nesou něco, co jim může být na obtíž. Také nemají schopnost vidět bez předsudků. Základním posláním zahraničního novináře je naslouchat lidem. Sednout si s nimi k jednomu stolu a poslouchat. Někteří lidé vyčítají zahraničním zpravodajům právě neschopnost naslouchat lidem a psát o tom, co se děje právě teď. Konkrétně Afričani, kteří jsou dost věřící a finančně dost konzervativní. Neznám mnoho Afričanů, kteří by jevíli zájem o fair obchod. Většina z nich se zajímá pouze o obchod. Snažím se říct, že jsem si vědom vlastních prohřešků.

Může si zahraniční zpravodaj vytvořit určitý standardizovaný pracovní proces, který bude fungovat všude na světě? Nebo se musí vždy přizpůsobit prostředí, ve kterém se zrovna ocitl?

Musí se přizpůsobit. Každé prostředí je odlišné a specifické. Pokud mluvíte s chudými lidmi v Kibeře, oni mohou být někdy vystrašeni, musíte s nimi mluvit mírně. Na druhou stranu pokud jdete k někomu důležitému, třeba prezidentovi nebo vedoucímu velké korporace, pak budete chtít být o něco více agresivní. Jeden z mých editorů mi řekl, když jsem začínal, že vztah mezi novinářem a politikem je stejný jako vztah mezi psem a pouliční lampou.

Co byste doporučil začínajícím novinářům, kteří se chtějí stát zahraničními zpravodaji?

Ať jedou někam do zahraničí, jsou několik let chudí, řekl bych tak 3 až 4 roky, a vybudují si nějakou odbornou znalost. Je velmi důležité, aby měli nějakou specializaci, třeba v životním prostředí nebo finanční žurnalistice, stejně jako ve všeobecném zpravodajství. Takže nejlepší rada zní, jeďte tam, kde je co psát a začněte.

5.4. Trénink zahraničního zpravodaje

Profesní trénink kandidáta na post zahraničního zpravodaje je nezbytnou součástí jeho přípravy na přesun do redakce v zahraničí. Jak je uvedeno výše, většina z mediálních institucí, které distribuují původní zahraniční zpravodajství a udržují si síť stálých zahraničních zpravodajů, poskytuje trénink novinářům uvnitř vlastní organizace. V posledních několika letech se však žurnalistické workshopy a tréninkové pobyty rozšířily i mimo zdi zpravodajských mediálních organizací a je zakládáno mnoho tréninkových center, specializujících se na vzdělávání mladých novinářů či poskytování rekvalifikačních kurzů pro profesionální novináře, které mají za úkol rozšířit jejich novinářské specializace.

Jednou z těchto institucí je *Deutsche Welle Akademie*, která vznikla jako mezinárodní vzdělávací centrum a platforma pro trénink a pořádání workshopů při německém veřejnoprávním rozhlase *Deutsche Welle*. V roce 2009 spustila akademie ve spolupráci s Univerzitou v Bonnu vlastní magisterský studijní program, který nabízí výuku v německém i anglickém jazyce. *Deutsche Welle Akademie* se věnuje převážně školení novinářů z rozvojových zemí, kdy pořádání workshopů se postupně rozšiřuje a výuková centra jsou zakládána i v zahraničí.

Participace v projektu *East4South*, který byl *Deutsche Welle Akademií* organizován a spolufinancován z evropských fondů, umožnila autorovi práce projít základním tréninkem pro novináře vyjíždějící do zahraničí, a zároveň mu poskytla možnost pracovat 5 týdnů v zahraničí, kde podle uvedené typologie působil jako *zahraniční zpravodaj parašutista*.

Trénink spočíval především v pochopení kontextu mediálního vývoje států sub-saharské Afriky, kdy účinky masmédií jsou obrovské, ale jejich dosah k potenciálním recipientům je zpomalován problémy souvisejícími se statusem rozvojových zemí či zemí třetího světa jako je vysoké procento ngramotnosti, nedostatek energie pro příjem televizního vysílání či finanční neschopnost kupovat tisk. První část tréninku tedy vyžadovala seznámení se se současnou občanskou společností a kulturou dané země, druhá část vyžadovala diskuzi o pracovním procesu, požadavcích a tradičních praktikách při tvorbě mediálního sdělení, které uplatňují novináři v domácí redakci. Bylo zde několik faktorů, které bylo potřeba zvážit při volbě pracovní strategie. Rozdílnost legislativních norem jednotlivých států, které často úzce souvisí s praktikovaným náboženstvím. Bezpečnost oblastí, ve kterých se plánovalo natáčet, kdy musely být upřednostňovány ty lokace s dostupnou lékařskou péčí. Stejně tak důležité

bylo technické zázemí pro přepravu materiálu a jeho údržba, která vyžadovala spolehlivý zdroj energie. Hlavní zásada pro pohyb v nestabilním, potenciálně nebezpečném prostředí, byla opakována stále dokola: „*Žádná informace není hodnotnější než život novináře aneb mrtvý novinář rovná se žádná zpráva!*“

Práce a pohyb v prostředí, v případě autora to byla Tanzanie a Keňa, probíhal za asistence lokální spojky. Novináře, který pracoval pro lokální médium a zprostředkoval pronájem technických zařízení a najal kameramana a řidiče. Zároveň sloužil jako překladatel při rozhovorech, kdy nebylo možné použít angličtinu, jinak oficiální jazyk v Tanzanii a Keni. Rešerše byly provedeny před příjezdem do lokace a samotné natáčení probíhalo kontinuálně během dvou týdnů. Kromě rozdílné struktury mediálního sdělení, které odpovídala běžným praktikám v televizní produkci, a technologickému zázemí, které bylo značně ovlivňováno častými výpadky elektrické energie, průběh natáčení probíhal bez větších problémů. Novinářské hodnoty a etický kodex novináře se příliš nelišil od praxe v Evropě. Naopak by bylo možno říci, že interakce s lidmi a potenciálními zdroji informací, stejně jako komunikace a natáčení na místních úřadech podléhaly kodifikovanému postupu, kdy bylo nutné dodržovat jednotlivé kroky a nebylo možné natáčet bez předešlé komunikace s představiteli statutárních úřadů a zástupců jednotlivých společenství. Tento seznamovací proces sebou často přinášel časovou prodlevu a zpomalení samotného natáčení.

Postprodukce probíhala z části v Africe a dokončena byla v německém Bonnu ve středisku *Deutsche Welle*. Ovlivněna byla nedostatkem možností přenosu nezpracovaného natočeného materiálu, který byl sice digitalizován v Africe, ale kvůli výsledné velikosti, nebylo možné materiál poslat po internetu ani uložit na datové nosiče, zkrátka proto, že nebyly k dispozici. Více informací o samotné produkci v Tanzanii viz Příloha č. 2.

6. Závěr

Práce shromáždila teoretické poznatky o práci zahraničního zpravodaje spolu s vývojem mediálního prostředí. Zahraniční zpravodajství je ohrožená novinářská disciplína, která klade vysoké nároky jak na novináře, kteří ji vykonávají, tak na mediální instituce, které je za to platí. Potřeba původních zahraničních zpráv je obhajována jak teoretickými pracemi, tak praktikujícími novináři. Jonathan M. Ledger vyjádřil při rozhovoru obavu o budoucnost zahraničního zpravodajství a poukázal na dlouhodobě se snižující počet novinářů v zahraničí. Kdy o tématu hovořil z perspektivy a znalosti širšího kontextu formovaného vlastními více než třicetiletými zkušenostmi. Stejně tak Eva Hrnčířová mimo záznamník hovořila o klesajícím počtu novinářů a nedostatku času pro produkci původního zahraničního analytického zpravodajství. Sami novináři si uvědomují finanční náročnost a slabiny současného mediálního trhu, přesto zůstávají na jejich pozicích a vykonávají práci, kterou jim mnozí kolegové závidí. Neustále zdůrazňují jak velký význam má původní zahraniční zpravodajství a varují před informační závislostí na velkých mediálních korporacích. Kdy menší mediální instituce nebo lépe řečeno národní mediální instituce, ať už stanovené zákonem či v soukromém sektoru, jsou nuceni z finančních důvodů přerušovat stále častěji pravidelné zpravodajské sítě a využívat nových evolučních typů zahraničních zpravodajů, jejichž finanční nároky nejsou tak velké jako tradičních zahraničních novinářů.

Je zajímavé sledovat, jak se rámec, vytvořený v teoretické stati práce, jenž se snažil o generalizaci požadavků na osobu zahraničního zpravodaje, často rozcházel s představami a myšlenkami zpovídaných novinářů. Oba dva zdůrazňovali talent a schopnost naslouchat lidem. Obecné předpoklady artikulované zahraničními zpravodaji zcela převýšily požadavky profesního či technologického rázu. Stejně tak zpravodajská agentura Reuters s dlouhou tradicí na mediálním trhu formuluje zásady a požadavky na novináře v naprosto obecné rovině. Zatímco charakteristické požadavky na zahraniční zpravodaje v České televizi jsou obsaženy v jejím Kodexu. Na pozice do zahraničních redakcí jsou vysíláni především zkušení novináři s výbornou znalostí lokálního prostředí a kultury. Dobře se to dalo pozorovat při zaměstnávání novinářů s trvalým pobytem či státní příslušností k dané zemi, což je i jeden z cílů kritiků homogenního prostředí a původu zahraničních zpravodajů.

Odpověď na otázku: jaká je obecná charakterizace požadavků na práci zahraničního zpravodaje?, by podle prezentovaných informací a zkušeností zněla jednoduše. Být

empatický, schopný novinář a ctít pracovní a etické kodexy mediální instituce, která zprávy nabízí recipientům.

Realita je ovšem značně odlišná. Profesní kvalifikace, která se uplatňovala v minulosti, kdy zahraniční zpravodaj prostě odešel do války na druhý konec světa, jak o tom hovoří Jonathan M. Ledgard, se během let změnila. Mediální instituce vynakládají stále méně finančních prostředků na původní zahraniční zpravodajství, a navíc kladou větší nároky na novináře vyjíždějící do zahraničí. Kromě technologických znalostí, které se značně rozšířily, je potřeba, aby shromáždili maximum informačního materiálu, za co nejméně peněz a v co nejkratším čase. Kdy snaha informovat o zahraničních událostech je stále relevantní, ale jak vyplývá s rozhovorů s profesionály, leckdy se nedostatek financí a času odráží na kvalitě produkce zahraničních zpravodajů. Zajímavý je také postřeh, že novináři se stále častěji stávají terčí organizovaného zločinu. Což znamená, že musejí být opatrnější, když jsou do terénu. Pravděpodobně to ovlivní i čas, který v nebezpečné lokaci stráví.

Trend poklesu produkce zahraničního zpravodajství se odráží i na chodu veřejnoprávních médií, jako je Česká televize, která podle periodika E15 chystá letos kompletní výměnu zahraničních zpravodajů a všechny novináře stahuje z jejich postů. Kdy po zrušení redakcí v Londýně a Vídni lze předpokládat, že s výměnou zpravodajů, dojde i ke změně způsobu řízení. Doposud platilo pravidlo, že ČT vysílával novináře do zahraničí na čtyřletá pracovní období. Pokud letos opravdu dojde k obměně ve všech zahraničních redakcích, tento precedent bude narušen. Podobné problémy má ČTK, která dlouhodobě omezuje provoz zahraničních zpravodajů a letos dosáhla historického minima počtu novinářů v zahraničí. Sporným bodem zůstává fakt, že zákon zavádí povinnost pro ČT i ČTK udržovat síť zahraničních zpravodajů, ale státní orgány nejsou schopni se dohodnout, kdo z nich by měl na jejich provoz při ztrátovém hospodaření přispívat. Soukromé mediální instituce při nedostatku financí jednoduše post zahraničního zpravodaje zruší a spolehnou se na agenturní zpravodajství. Vzniklá informační závislost je velmi problematická a především při uplatňování národních zájmů může představovat nevýhodu pro stát, který původní informace k dispozici nemá.

7. Zdroje

7.1. Literatura

- HAMILTON, John Maxwell. *Journalism's roving eye: A history of american foreign reporting*. 1. vyd. U.S.A.: Louisiana State University Pree, 2009. ISBN 978-0-8071-3474-0.
- MCNAIR, Brian. *Sociologie žurnalistiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-840-6.
- KÖPPLOVÁ, Barbora a Ladislav KÖPPL. *Dějiny světové žurnalistiky: Celý svět je v novinách*. 1. vyd. Brno: Novinář, 1989. ISBN 80-7077-216-6.
- JÍLEK, Viktor. *Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. ISBN 978-80-244-2218-3.
- MCCHESENEY, Robert W. *Problém médií: jak uvažovat o dnešních médiích*. 1. vyd. Všeň: Grimmus, 2009. ISBN 978-80-902831-2-1.
- BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: Od počátku do současnosti*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. ISBN 978-80-247-3028-8.
- MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. 4. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-574-5.
- JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ. *Masová média*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3.

7.2. Elektronické zdroje

- Through their eyes: The Work of Foreign Correspondents in the United States. *Journalism*. roč. 2003, č. 4. DOI: 10.1177/14648849030044001. Dostupné z: <http://jou.sagepub.com/cgi/content/abstract/4/4/403>
- NOSSEK, Hillel. Our News and their news: The Role of National Identity in the Coverage of Foreign News. *Journalism*. roč. 2004, č. 5. DOI: 10.1177/1464884904044941. Dostupné z: <http://jou.sagepub.com/cgi/content/abstract/5/3/343>

- TERZIS, Georgios. The EU correspondent. *Journalism*. roč. 2008, č. 9. DOI: 10.1177/1464884908091298. Dostupné z: <http://jou.sagepub.com>
- EL-NAWAWY, Mohammed a James D. KELLY. Between the Government and the Press: The Role of Western Correspondents and Government Public relations in Middle east Coverage. *The Harvard International Journal of Press: Politics*. roč. 2001, č. 6. DOI: 10.1177/1081118001129172242. Dostupné z: <http://hij.sagepub.com/cgi/content/abstract/6/3/90>
- CHOI, Jihyang. Diversity in Foreign News in US Newspapers Before and After the Invasion of Iraq. *International Communication Gazette*. roč. 2009, č. 71. DOI: 10.1177/1748048509339788. Dostupné z: <http://hij.sagepub.com/cgi/content/abstract/71/6/525>
- WU, H. Denis a John M. HAMILTON. US Foreign Correspondents: Changes and Continuity at the Turn of the Century. *International Communication Gazette*. roč. 2009, č. 71. DOI: 10.1177/0016549204047574. Dostupné z: <http://hij.sagepub.com/cgi/content/abstract/66/6/517>
- JENNER, Eric a John M. HAMILTON. Redefining foreign correspondence: Changes and Continuity at the Turn of the Century. *Journalism*. roč. 2004, č. 5. DOI: 10.1177/1464884904044938. Dostupné z: <http://hij.sagepub.com/cgi/content/abstract/66/6/517>
- PALMER, Jerry a Victoria FONTAN. Our ears and our eyes: Journalists and fixers in Iraq. *Journalism*. roč. 2007, č. 8. DOI: 10.1177/1464884907072419. Dostupné z: <http://hij.sagepub.com/cgi/content/abstract/8/1/5>
- GALTUNG, Johan a Mari Holmboe RUGE. The Structure of Foreign News. *Journal of Peace Researcg*. 1965, č. 2. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/423011>

7.3. Ostatní dokumenty

- FRIDRICH, Milan. ČESKÁ TELEVIZE. *Zpráva pro Radu ČT o činnosti zahraničních zpravodajů*. Praha, 2009. Dostupné z: http://img6.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-vyrocní_zpravy/prilohy_08/52.pdf

- FRIDRICH, Milan. ČESKÁ TELEVIZE. *Zpráva pro Radu ČT o činnosti zahraničních zpravodajů*. Praha, 2007. Dostupné z: http://img6.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-ct/vyrocní_zpravy/prilohy_07/zahranicni_zpravodajove_56.pdf
- ČESKÁ TELEVIZE. *Výroční zpráva o činnosti ČT*. Praha, 2006. Dostupné z: <http://img6.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/publikace-ct/rocnky/2006/zprava2006.pdf>
- ČESKÁ TELEVIZE. *Výroční zpráva o činnosti ČT*. Praha, 2005. Dostupné z: <http://img6.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/publikace-ct/rocnky/2005/priloha52.pdf>
- BBC. *World service: Annual review*. 2011. Dostupné z: http://downloads.bbc.co.uk/worldservice/annual_review/bbc_world_service_annual_review_2010_11.pdf
- THOMSON REUTERS. *Fact Book*. 2011. Dostupné z: http://media.corporate-ir.net/Media_files/IROL/76/76540/factbook/IR_FactBook2011.pdf
- BBC. *Annual report*. 2010. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/annualreport/exec/overview/index.shtml>
- THOMSON REUTERS. *Handbook of Journalism*. Dostupné z: http://handbook.reuters.com/index.php/Main_Page
- BBC. *Editorial guidelines*. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/guidelines/editorialguidelines/>

8. Seznam příloh

- Příloha č. 1 – Původní znění rozhovoru s Jonathanem M. Ledgardem
- Příloha č. 2 – Evaluační report z televizního natáčení v Tanzanii

8.1.1. Původní znění rozhovoru s Jonathanem M. Ledgardem

How did u become a foreign correspondent?

I always wanted to be a foreign correspondent since I was small, but in Britain especially when I started to become a foreign correspondent, you would go to war or you went abroad and you sent back stories to the newspaper. So I started with the war in San Salvador, when I was 21. Then I went to Berlin to report on the collapse of the communist regime in Eastern Europe, then I did the Romanian revolution and then I did the Yugoslav wars, Bosnia and Croatia and Serbia. So I was a war correspondent, I guess, from the start.

Where did u send your stories?

I wrote stories for different newspapers, mainly for The Scotsman newspaper, which is the national paper for Scotland and The Irish times and International Herald Tribune.

Did u make the contact with the newspapers before you went abroad or did you contact them afterwards?

Sometimes I was trying to make a deal with a foreign newspaper in those days there was a little bit more money, but always the money I earned was about the money I spent or maybe less.

How did u communicate with the editors?

In those days it was a little bit more complicated; unfortunately we did not have email. So generally what you would then would be to go to the newspaper and say I'm going to that such and such country and you'd try and persuade the foreign editor to make a deal about 8 or ten stories, but sometimes they would just say if you find something interesting then turn it to us. Then will pay you for it. You always had to go to the newspaper in person and pitch yourself, I guess.

How is it nowadays? Does it work the same?

Now I'm on the staff of the Economist, so nowadays the relationship is very different. Generally I'd choose the story and I'll write it. Sometimes my editor says what if we write about this, but mostly I'm in charge of my destiny and everything depends on the email.

What is the must for foreign correspondent? What kind of person is legit for this work?

The number one attribute you need, above all others, is curiosity in your fellow men. To be interested in the people and other things and to be constantly interested in the things you do not know about. The number two is to always have the ability to talk to people, to get the information and then make it interesting and intelligent or for the reason. For being

correspondent you need to develop a sense for adventure and even moments, I think that's another quality. You have to like going to Somalia or Syria or whenever it is and staying in present to tell, to enjoy that, what I do.

You have mentioned the technological development that changed the way you send out the stories. Do you observe this changing development in the work itself?

Obviously with the email we have acceleration in the news cycle, that is now more like of the 24 hour news cycle and that has changed the dynamic of the telling stories. Maybe not so much, where I am in Africa, but in general the news cycle has intensified and sped up. Strangely the amount of money that is spent on foreign reporting has kind of collapsed. So the quality of foreign reporting is not nearly as good as it was maybe ten, twenty, thirty years ago, which is really a strange phenomenon in a globalised environment where the knowledge would become more important, but it seems to be not so. Newspapers are not able to pay the salaries or the expenses of keeping many foreign correspondents and if you look at Africa, the number of foreign correspondents declined by probably two thirds or three quarters.

What do you think is the cause of this phenomenon?

In the globalised environment where English is the common language how many stories on Kony and resistance army do you need? You probably do not need as many as you used to need, so that's one element. The other element is that many people are not willing to pay for information. It is still very hard for newspapers to charge subscriptions for the access. The New York Times is trying to do that now. But without subscriptions online you are not going to have budget to pay for foreign reporting.

Does it reflect the fact that newspapers provide less space for foreign news?

It is an interesting phenomenon as well. To me it seems there is a dumbing down of newspaper a little bit. In Britain, people are much more interested in reading about Wayne Rooney than Brazil or Indian politics or whatever it is. I am not sure if this is problem of all countries. Poland has very good quality of foreign reporting, but in the Czech Republic there has been complete collapse in foreign reporting, which if I was Czech citizen I'll be very worried about it. Issues that are important for the Czech Republic may not be for the French or British people. If you look at Czech correspondent here in Africa, actually I don't think there is any. So for me it's a little bit worrying and I suddenly think it's strange to have economy that large that does not have a voice for its people and does not do foreign reporting.

But then the only option left for the media is to rely on foreign news provided by one of the global news corporation such as Reuters or AP.

I think that's problematic. Reuters and AP they do very good job, they are very good at what they do but every nation has its own adhocracies and that general news have to be supplemented by more specific news. The number of foreign correspondent worldwide has collapsed. I think now, for example in Africa, there is only about 20 percent of foreign correspondent that there were 10 years ago. So to me that is very worrying.

That is paradox as Africa is seen as a continent with big potential, so one would guess that the information coming from Africa would be crucial for future development, right?

There is also difference between information, which is intelligent and based on real reporting on the ground and information that is basically a content, which is sometimes recycled press releases and does not require much real reporting on the ground. My worry is even if there are stories coming out the money being spend is not nearly enough.

Talking about the need to go to the ground and see it for you, what problems do you meet when collecting information?

Just the usual ones, first of all you have to find out who's the source. If you are writing a story about poverty, than you have to be down with the people in the village. If you are writing story about the taxes, you have to make sure you talk to the prime minister or head of a bank. Journalists are exposed to a lot more violence and are targeted by organized criminals and terrorist groups. Not so much foreign correspondent, but local correspondents in Africa. Many of them have died, been executed. So I think it's more dangerous to do reporting these days.

Why do you think this is happening that journalists are more often targeted as potential victims of crime?

When I was a war correspondent in former Yugoslavia, we did this stupid thing. We would find a white T-shirt and with a pen we'd just write press on the T-shirt and that was enough to keep you safe. Not hundred percent safe, because there was still war going on, but in general you were not a target of anyone. I used to make a terrorist correspondent for the Economist and it was very clear that the radical jihadists would see me as target, because I was the voice of the democratic values, I suppose.

What you are describing does not seem as bright future for the foreign correspondents?

I think it's possible there might not be bright future. On the other hand the Economist has been growing over the last year, so people are interested in real reporting and analysis about the vents happening around the world. So having a foreign correspondent in a foreign capital, who really who knows the people and understand the culture and know what the really stories really are, is still relevant. The British have a long tradition of foreign reporting, it's part of our lives and we still pay, but we don't pay as much as we used to.

Do you think foreign correspondent can preserve his/her foreign perspective on local events while remaining abroad for a long time?

I think foreign correspondence should be a balancing act between mainly understanding and thinking and emphasizing with the local politics and issues and then translating what issues are really important to an international audience. For me, as a foreign correspondent for the Economist, I always think about someone maybe like a heart surgeon in Chicago as my ideal reader, intelligent but not specialist in African politics. I'm

writing for that guy I'm not writing for the UN, I'm not writing for the African politicians. I'm a foreign correspondent, I am writing for a general international audience.

What is your opinion on the ongoing discussions that the foreign correspondence is produced mostly by white male well educated journalist? Some oppose this and say the staff covering foreign news should be more diverse and maybe with local origin?

Some foreign correspondents are from that country. You might have a French foreign correspondent in France. But in general that is not very relevant. The first question is much more serious, because journalists pretend to be meritocratic. As you say there is a big proportion in the large number of foreign correspondents to white men who went to English boarding schools and one of the famous universities in the UK, like me. I do not think it's good. I think that the model will be increasingly challenged by dynamic media like Aljazeera. Ultimately I think the white alpha middle class English male will yield to women and people of color from different background. I think it is good and we need a little bit more of diversity among reporters. But at the moment is still dominated by men, white men.

Does your background influence your perspective, your work?

I am sure, it does.

Do you think it is relevant?

I am less sure about if it is relevant. Because I think everybody has baggage. Even though some of the critics that are maybe coming from anti-colonial, maybe more anarchist background, they also have baggage. They also have an inability to see things clearly. Your basic job as foreign reporter is to listen to people. Put yourself in a room and listen to what they say. Some people were a little bit critical about foreign correspondents that they do not have the skill of listening and reporting what is going on now. Particularly with the Africans, they are quite religious, they are financially very conservative. I do not know many Africans who are interested in fair trade for example. Most Africans that I know just want a trade. So what I am trying to say is that I am aware of my sins and I am not self-absorbed.

Can you develop a general working process that you can practice wherever you go? Or do you have to adjust it to the environment you've come to?

Yeah, you have to adjust it. Every environment is different. If you're talking to poor people in Kibera, people are sometimes intimidated, you have to be very gentle. On the other hand if you are going to see a big guy, a president or head of a corporation, then you want to be probably a little bit more aggressive. One of my editors, when I started as foreign correspondent, said the relationship between a reporter and a politician should be the same as a relationship between a dog and a lamp-post.

What would be your advice to a young just starting foreign correspondent?

Just to go to some place in the world and be very very poor for few years, 3 or 4 years, and build up some expertise. It's also important to have maybe a specialty, maybe in environmental journalism or trade, business journalism, as well as do the general news. So the best advice is just to go where the stories are and start writing.

8.1.2. Evaluační report z televizního natáčení v Tanzanii

This report is to provide a clear view of the teamwork and my personal work and personal experiences in Tanzania during the production phase of the 2nd cycle of the East4south project. As much as I want this to be helpful for the potential participants and outsider readers, I want the paper to be as close to the reality as possible.

During the bonding days in Brussels I figured out (after long silent fight for DRC) that the best option for me (professionally and personally) is to cooperate with Stan and conduct the research in Tanzania. We spoke and came up with topic that was sufficient for Stan with his economic education and enough interesting and challenging for me. We had just a very short time period for discussion but we gladly agreed to go with this as the first and only option. When we left Brussels, I did my pre-research in Prague and Stan got all the preparations done before my arrival. He arranged the meetings, hired the needed equipment and a car with driver.

We started the work the very next day after my arrival, I was not shocked, I was amazed and very easily got used to the country's tempo and every-day life, apparently was much easier for me to do that with the per diems I got that provided me with all the comfort I needed. Honestly I did not mind the lack of electricity either the slow work tempo (things need time in Africa) or it seems like the sun slows everything. Even though I considered the country safe enough, my Tanzanian colleague was trying to protect me from the undesirable situations that might occur in closer contact with some of the inhabitants. I had spent some time with my partner's friends and family and they were all very nice to me. Gladly answered my questions and expressed their interest in my country of origin. Unfortunately most of these happy moments started and ended with Czech football players as the only attribute of my culture that was easily reachable in sub-Saharan Africa. Football is obviously huge phenomenon in Africa and now I can say that the strange familiarity of Petr Čech (the goalkeeper of Chelsea football team) saved me money many times and once sorted out situation that would not turn out good for me.

Stan works for TBC1, the local state television channel and I was fortunately able to visit his work place, meet his colleagues and see the environment where they produce news and create the media reality for the Tanzanian audience. It was different experience than what I had from the Czech Republic. I do not know how many Czech editors would be able to work with that many black outs during office hours as I experienced during my short stay at the

station. When I adjusted the local work system and saw genuine news and Tanzanian movies I finally New what I was dealing with and could adapt my expectations and goals I wanted to achieve in Tanzania to it.

The teamwork with Stan was flawless, we recorded almost everything we wanted, some obstacles preventing you from what u want can be always found, but the new experiences and things you discover just keep u going. Our base was in Dar es Salaam, but as we followed the implemented projects dealing with alternative sources of energy, we travelled a lot through free different regions to collect as much material as we could. Tatedo's people, the NGO that provided us with guides and kept our field research smooth, were very helpful and one could see they want people to know what they are doing. Although I could not find out the amount of regular viewers of TBC1, everywhere we went just stating the fact that Stan works for them opened all the doors and people's mouths. As was most probable that the TV piece would be broadcasted on TBC1, we conducted the interviews in English and Kiswahili. Besides the original topic, we came across by chance on other high-potential story about albino girl who was tied up with a chain and padlock by her own family. They claimed she was mentally ill and liked to run away from the place when she lived with her family. So they put the chain around her legs so she could hardly walk in order to protect her from the albino-loins-hunters. In Tanzania there is this strong cult that some people Believe the loin of albino will bring them luck and fortune. Stan did record a piece with the girl and the family and TBC1 broadcasted it the very next day with enormous feedback. Many organizations dealing with human rights called the office and apparently were determined get the girl off the chaos. Later the week you could see the buzz in the city and I think Stan did pretty well in his office as well.

The intercultural communication was going well, until the moment I found out the Tanzanians have the same character feature as the Czechs. They are very indirect, the decision making takes a lot of time and the side effects of indirect speech are not always welcomed in working environment.

The process is not finished yet, still proceeding, but I can honestly say all the aspects the project brought made me grow professionally and personally. I learnt much from Stan, he's a true professional in what he does. It was amazing experiences that gives u an example, taste, of what and how work and life in Africa is and that gained knowledge makes u want more.